РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, мoнi-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA",
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 22-го МАРТА 1919. Ч. 34. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, MARCH 22, 1919. No. 34.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАНЯЛИ МАЙЖЕ ЦІЛУ УКРАЇНУ.

Житомір і Миколаїв в руках большевиків. — Аліянти опорожнюють Одесу.

Війска ґенерала Петлюри уступають в напрямі Тернополя.

Мирова конференція візвала Поляків і Українців застановити боротьбу.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

МАЙЖЕ ЦІЛА УКРАЇНА НАХОДИТЬ СЯ В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ.

Большевицькі війска прогнали з Миколаєва Французів.

ЛОНДОН, 20. марта. — **В ДІЙСНОСТИ ЦІЛА УКРАЇНА НАХОДИТЬ СЯ ПІД ТЕПЕРІШНУ ПОРУ В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ, як се доносять нинішні вісти, які наспіли до Лондону.**

В тяжкій боротьбі в Миколаєві, на північний схід від Одеси, большевицькі війска втратили 5.000 до 8.000 людий, але французька залога була остаточно приневолена всісти на кораблї і відїхати до Одеси.

Дальше на схід большевики дійшли до Перекопа, куди веде шлях на Крим.

Як се показуєть ся, большевицькі операциї мають на цїли зломити опір на Українї і ще перед весною прогнати аліянтів з України. Україна є збіжевою коморою Росії, а Одеса головною пристанию для вивозу збіжа з Росії. Здобуваючи контролю на Українї, большевики будуть всилї запобігти бракови поживи в Москві і на півночи.

Маючи поміч зі сторони українських большевицьких війск, війска московського правительства заняли в протягу розмірно короткого часу майже цілу Україну. Українське правительство Петлюри мусїло найперше уступити з Києва до Винниці, відки знова перенесло ся до Проскурова, положеного недалеко границї Галичини. Одесу і околицю боронять перед большевиками війска французькі, румунські, англійські і грецькі, помагаючи небольшевицьким відділам ґен. Петлюри і ґен. Денікіна.

УКРАЇНСЬКИЙ ДИРЕКТОРІЯТ ЗВЕРНУВ СЯ ДО АЛЇЯНТІВ З ПРОСЬБОЮ О ПОМІЧ.

Большевицька армія готовить ся до наступу на Румунію.

БУКАРЕШТ, 17. марта. — **Справа, в якій формі і в яких розмірах аліянти рішать ся відвернути „червону" небезпеку на Українї, стала тепер пекучим питанем в Букарешті, де військові круги зовсім певно припускають можливість, що большевицькі провідники мають намір промостити собі шлях до чорноморських пристаний і на Угорщину. Зі зближаючою ся весною ся небезпека стає щораз більша. Є зовсім ясне, що на Румунію впаде головний тягар большевицького наступу.**

Большевицькі війска розпочали вже велику кампанію, посуваючи ся здовж лінії Винниця-Козятин. Большевики осягнули тут кілька більших успіхів, здобуваючи сам Козятин, як се доносить телеґрама з Кишинева.

Кождої хвилї треба надіяти ся упадку Винниці. В місті позістав лише український командант Петлюра зі своїм штабом. Коли вони довідали ся, що большевицькі війска здобули вже Козятин та що селянські маси дають їм радо поміч, всі члени правительства Петлюри опустили Винницю, відїзджаючи до Каменця Подільського.

Зі здобутем Козятина український боєвий фронт під напором большевиків зістав переломаний. Український директоріят віднїс ся до військових представників аліянтів в Одесї з просьбою о поміч, висилаючи рівночасно туди своїх представників, яким дано повновласть заключити угоду за всяку цїну. Переговори в тій справі відбувають ся.

Міжтим сама Одеса опинила ся в небезпеці і, якийнебудь вислід був би з тих переговорів, замітним є, що французькі і румунські війска перейшли через Днїстер на українську територію, займаючи міста Тираспіль і Раздень.

Вісти з Парижа про минмі побіди, віднесені над большевиками, впровадили Румунів в блуд. Такою була недавна вістка про велику побіду ґен. Денікіна над Доном, в якій він мав здобути богато міст і сіл та взяти поверх 30.000 большевиків в полон. Тимчасом в дійсности показало ся, що цілий триюмф ґен. Денікіна полягав в тім, що його війска постійно утікають перед большевиками.

Воюючий большевизм становить житєву небезпеку для цїлого сьвіта і її не злагодять хочби найбільші побіди на папери.

Силу большевицької армії оцїнюють на 250.000 до 1,250.000 людий.

Боротьба на Українї не мала характеру війни в окопах. На случай наступу большевицькі команданти висилали наперед зоружені банди з большевицькою пропагандою. Звичайно сї банди при помочи місцевих большевиків розпочинали свою роботу, викликуючи терор. І доперва тоді, коли донесено, що населене радо повитає червоний прапор, посилано головну силу військову.

В большевицькій армії панує зелїзна карність. Крім великого числа німецьких і австрійських офіцирів служить в большевицькій армії чимало бувших офіцирів російських.

Ґутор і Клембовський, оба звісні офіцири ще за часів царського режіму, працюють в ґенеральнім штабі большевицьків в Киеві. Заряджено всякі осторожности, щоби вони не вмішували ся до політики. Вони находять ся як в день так в ночи під оружною сторожию.

ЖИТОМІР, СТОЛИЦЯ ВОЛИНІ, В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ.

Війска аліянтів опорожнюють Одесу.

ЛОНДОН, 19. марта. — **Урядові рапорти, які надійшли до Вашінґтону, вказують на критичне положенє в Одесї, головній чорноморській пристани.**

Вправдї доси не одержано ще урядового потверджения щодо недавної вістки про опорожненє аліянтами Одеси, але не одержано також урядового заперечення сеї вістки.

Російські протибольшевицькі війска, які понесли пораженє від большевицької армії, уступили в напрямі Одеси на північ від міста, як се доносить російська бездротна телеґрама, датована в Москві дня 17. марта.

Вчаснїйший російський рапорт з дня 15. марта доносив, що протибольшевицькі війска підняли були наступ на північ від Одеси, але савєтська армія перевела протинаступ, приневолюючи війска ґен. Денікіна уступати в напрямі Березівки.

Телеґрама додає також, **що большевицькі війска здобули дня 14. марта місто Житомір, столицю Волинї.**

Урядовий рапорт большевицького правительства з дня 17. марта звучить:

„Савєтські війска віднесли знова побіду в околиці Одеси. Змішані відділи білої ґвардії, зложені з прихильників ґен. Денікіна і ґен. Петлюри, робили великі зусиля, щоби боронити доступу до Одеси в цїли критя цїлковитого опорожненя міста. Червоні ґвардії побили неприятеля, який уступає в напрямі міста".

ВІЙСКА ПЕТЛЮРИ УСТУПИЛИ НА ЛІНІЮ КОЗЯТИН-РАДИВИЛІВ.

Переводять відворот в напрямі Тернополя.

ЛОНДОН, 19. марта. — Бездротна телеґрама московського правительства доносить, **що війска ґен. Петлюри дійшли до стації Романівки на зелїзничім шляху Козятин-Радивилів і уступають на цїлій лінії в напрямі Тернополя.**

СИЛЬНА БОЛЬШЕВИЦЬКА АРМІЯ МАШИРУЄ ПРОТИ ПОЛЯКІВ.

Вона находить ся вже над Буґом, на Волинї.

КОПЕНГАҐЕН, 20. марта. — Підчас коли одна большевицька армія спішить на Одесу, щоби прогнати відти аліянтів, **друга дуже сильна большевицька армія розпочала наступ над Буґом, на Волинї,** як се доносить телеґрама з Берлїна.

Большевики розпочали вже переводити на східній границї напади проти Поляків. Однак сї напади служили доси в пластунових цїлях, щоби пізнати силу і положенє неприятеля. Дотеперішні напади вказують, що небавом розпічнуть большевики великий наступ проти Поляків.

Греки доносять про побіду над большевиками в Херсонї.

СОЛУНЬ (Греція), 18. марта. — Грецькі війска побили російських большевиків в Херсонї, на північний схід від Одеси, і посунули ся 12 миль наперед, як се доносить нинїшний рапорт головної грецької квартири. Греки взяли полонених і здобули воєнні матеріяли.

Урядовий звіт звучить:

„Комендант другої дивізії грецьких війск в Росії доносить про сьвітлу побіду своїх війск в Херсонї над большевиками, які щодо числа були чотири рази більші. Комендант доносить, що грецькі війска здобули собі нову славу. З урядових звітів показуєть ся, що большевицькі війска є тепер наново зреорґанізовані, мають подостатком крісів, гармат і машинових карабінів та що стоять під командою німецьких офіцирів, з яких богато брало участь у боротьбі.

„Грецькі війска посунули ся 12 миль наперед, беручи богато полонених і здобуваючи значну скількість воєнних матеріялів. Большевики помимо одержаної підмоги не були всилї привернути давну боєву лінію".

(Перед кількома днями доносила телеґрама з Москви, що українські большевицькі війска відобрали від Греків місто Херсон. Чи повисше наведена телеґрама відносить ся до першого занятя міста Херсона грецькими війсками при кінци лютого, чи може грецькі війска по раз другий заняли Херсон, годі покищо близше означити, а то тимбільше, що послїдні вісти доносять про боротьбу в околиці Одеси).

СКЛАД КАБІНЕТУ ПЕТЛЮРИ.

Новий кабінет Петлюри зложений з елементів умїркованих.

Українське пресове бюро доносить в телєґрамі з Камінця Подільського, датованій дня 20. лютого, **що Винниченко уступив з директоріяту, а його місце яко президента директоріяту обіймив Семен Петлюра.**

В склад директоріяту війшов на місце Винниченка комендант дивізії стрільців **Коновалець.** (Прочі чотири члени директоріяту є: Петлюра, Швець, Андрієвський і Макаренко. Коновалець, галицький Українець був комендантом Січових Стрільців. — Ред).

Новий кабінет міністрів складаєть ся з більше умїркованих елементів. Президентом кабінету є іменований **Остапенко** (умїркований соціяліст революціонер); міністром загр. справ **Мацієвич** (радикальний демократ); міністром фінансів **др. Стефан Федак** (галицький національний демократ); міністром торговлї і промислу **Чопівський;** міністром війни **Шаповал** (умїркований соціяліст революціонер); міністром хлїборобства **Архіпник.**

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ РАДИТЬ НАД ВОЄННИМ ПОЛОЖЕНЄМ В ГАЛИЧИНІ.

Ухвалено візвати Українців і Поляків, щоби сейчас застановили воєнні операції.

ПАРИЖ, 19. марта. — **ПОЛОЖЕНЄ В ГАЛИЧИНІ БУЛО ПРЕДМЕТОМ НАРАД НА НИНІШНІМ ПОПОЛУДНЕВІМ ЗАСІДАНЮ ГОЛОВНОЇ ВОЄННОЇ РАДИ. УХВАЛЕНО ВІЗВАТИ ПОЛЯКІВ І УКРАЇНЦІВ, ЩОБИ ПІД ПЕВНИМИ УСЛІВЯМИ ЗДЕРЖАЛИ ДАЛЬШІ ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ ПРОТИ СЕБЕ.**

Вечірний урядовий звіт звучить:

„Головна воєнна рада відбула нині засїданє, яке тривало від год. 3-тої до год. 7-мої вечером. Предметом нарад була виміна поглядів щодо воєнного положеня в Галичині.

„Головна воєнна рада згодила ся щодо услівий, на підставі котрих вислано приказ до обох воюючих проти себе армій на боєвім фронтї коло Львова, жадаючи безпроволочного припиненя воєнних операцій на певних услівях.

„Опісля радила головна воєнна рада над справою західних границь Польщі і вислухала звіту комісії для польських справ, який був предложений головою комісії Ж. Камбоном.

„Слїдуюче засїданє відбудеть ся в пятницю, дня 21. марта, о год. 3-тій пополудни".

ДОМАГАЮТЬ СЯ, ЩОБИ БЕЗПРОВОЛОЧНО ПО ОДЕРЖАНЮ ПРИКАЗУ ПОЛЯКИ І УКРАЇНЦІ ЗАКЛЮЧИЛИ МИР.

Приказ вислано телеґрафічно до обох сторін.

ПАРИЖ, 20. марта. — **Головна воєнна рада візвала поновно Поляків і Українців, щоби безпроволочно заперестали дальшу боротьбу, як се говорить нинїшне урядове оповіщенє.**

Сподїють ся, що сей крок головної воєнної ради здержить дальший пролив крови в околиці міст Львова і Перемишля, які в останних днях находять ся в части в посїданю Українців.

Приказ до обох противних собі армій вислано телеґрафічно. Під телеґрамою є поміщені підписи президента Вілсона, англійського премієра Ллойда Джорджа, французького премієра Клеманса і італійського премієра Орлянда.

Урядовий звіт доносить, що на засїданю дня 19. марта ГОЛОВНА РАДА МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ РІШИЛА ВІЗВАТИ ОБІ СТОРОНИ У ЛЬВОВІ, ЩОБИ ВОНИ ЗАКЛЮЧИЛИ МИР БЕЗПРОВОЛОЧНО ПО ОДЕРЖАНЮ ТЕЛЄҐРАМИ.

ЛЬВІВ ОКРУЖЕНИЙ З ТРОХ СТОРІН.

В нарадах в справі Галичини брав участь Фош і инші ґенерали аліянтів.

ПАРИЖ, 19. марта. — **На нинїшну дальшу нараду покликано маршалка Фоша і инших ґенералів, щоби засягнути їх ради щодо акції, яку належить перевести в Галичинї, де Українцї облягають місто Львів, якому загрожують з трох сторін.**

Порішено вислати строгу пересторогу до обох сторін і візвати їх, щоби застановили ворожнечу. Пересторога буде видана у формі розказу до обох армій.

ЗДОБУТЄ ЛЬВОВА СПРИЧИНИТЬ УПАДОК ПРАВИТЕЛЬСТВА ПАДЕРЕВСКОГО.

Припускають, що Львів опинить ся скоро в руках Українців.

(Після кореспондента „Нюс Сервіс", **Роберта Дж. Прю**).

ПАРИЖ, 20. марта. — **НОВОМУ ПОЛЬСЬКОМУ ПРАВИТЕЛЬСТВУ, НА ЧОЛІ КОТРОГО СТОЇТЬ ІГНАЦ ЯН ПАДЕРЕВСКІ, ГРОЗИТЬ УПАДОК, СКОРО ЛИШЕ УКРАЇНЦЯМ УДАСТЬ СЯ ЗДОБУТИ МІСТО ЛЬВІВ, ДЕ ВІДБУВАЄТЬ СЯ ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА, як се доносять вісти, які одержала нинї з Варшави „рада десятьох".** (Мирова конференція складаєть ся під теперішну пору з представників 10 держав: Злучені Держави, Франція, Анґлія, Італія, Японія, Польща, Чехо-Словаччина, Сербія, Бельґія і Бразилія. — Ред).

Міжтим мирова конференція рішила ще раз зробити зусиля, щоби довести до розему між Поляками і Українцями, помимо того, що Українцї острілювали комісію союзних держав, яка стреміла вже попередно до помиреня обох сторін.

Одним з наслїдків вчерашних нарад над справою боротьби між Поляками і Українцями буде прискоренє приготованя до перевезеня двох польських дивізій, які находять ся ще доси у Франції під командою ґен. Галєра, з Франції до Ґданьска. Висадженє польських війск в Ґданьску відбудеть ся під охороною воєнних кораблів аліянтів, коли би Німцї грозили сьому перешкодити. Чи між Поляками і Українцями на сході прийде до згоди чи нї, не можна нїчого певного сказати; однак, як доносять, премієри не мають великої надії на успішний вислід.

Справа висланя з Франції двох польських дивізій буде правдоподібно припізнена з причини, що під теперішну пору кораблї транспортові є заняті перевозом війск американських, канадійських і австралійських.

СПРАВА ПРИНАЛЕЖНОСТИ ЛЬВОВА ДОСИ НЕ ПОРІШЕНА.

Мирова конференція ще доси не порішила, чи Львів має бути відступлений Польщі. Під теперішну хвилю ходить лише о спинене проливу крови. Чи Львів припаде Польщі чи Українї, то ся справа буде полагоджена пізнїйше, коли рада буде установляти полудневі і східні границї Польщі.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Польський сойм проти подїлу землї.

ВАШІНҐТОН, 20. марта. — **Польський сойм відкинув конфіскату землї,** як се доносить нинїшна телеґрама польського бюра.

Партія селян злучила ся з консерватистами проти внесеного проєкту в справі роздїлу землї після большевицького пляну в Росії.

Внутрішна кріза в Польщі неминуча.

ВАРШАВА, 18. марта. — **Нужда в Варшаві і в инших великих містах Польщі є застрашаюча. Переважна часть робітників жиє зі жебраний, яку виплачує правительство. Ся деморалізаційна система не може однак довго тривати.**

Треба подивляти велику терпеливість працюючих кляс в Польщі, зарівно християнських як і жидівських. Коли однак правительство не видасть відповідних заряджень, терпеливість скоро буде вичерпана.

Політики в Парижи визначують границї Польщі, а преса аліянтів домагаєть ся утвореня з Польщі сильної запори проти большевизму. Але ся праця буде зовсїм надаремна, коли не усунеть ся небезпеки, яку викликав брак працї, і коли тисячі робітників безпроволочно не одержать занятя. **Зволїканє здорових конечних реформ може спричинити страшні наслїдки не лише для Польщі, але й для прочої Европи.**

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Злучені Держави хочуть інформацій про дійсний стан в большевицькій Росії.

ПАРИЖ, 19. марта. — **Щоби мати інформації про дійсне положенє в большевицькій Росії, американська місія уповажнила трох людий, щоби вони здали звіт впрост американській делеґації.**

Тими уповажненими особами є: Віліям Болет, який прибув до Парижа в товаристві полковника Гавза; письменник Линколн Стефенс і соціольоґ Волтер Вейл.

Всі три перебувають під теперішну пору в Москві, де за посередництвом своїх французьких приятелів стоять в зносинах з большевицькими лїдерами.

Американська делеґація в Парижи одержувала вже від них інформації до ужитку, коли на конференції прийде на дневний порядок справа Росії.

Згадані представники не будуть мати урядового характеру.

Большевики ведуть аґітацію серед війск аліянтів на Сибіри.

ВАШІНҐТОН, 19. марта. — Російські большевики ведуть

(Продовженє на сторонї 7-мій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ЛЯХИ НА НАШІМ ПОЛЇСЮ.

Телеграми доносять, що Ляхи заняли місто Пинск на Полїсю. Полїсє — се українська земля в околиці Берестя Литовського (в полудневій части давної ґубернії гродненської) і дальше на схід в лїсистій (відси — Полїсє) і мочаристій области ріки Припеті (в полудневій части давної ґубернії минської). На цілім Полїсю живуть Українці, яких звуть Поліщуками, а в околиці міста Пинска Пинчуками. Мова їх трохи ріжнить ся від мови решти Українців, бо в дечім трохи зближена до мови північних сусідів, Білорусинів, але сї ріжниці такі малї, що означають лише окреме наріче Пинчуків, як є наріче Гуцулів, Лемків або угорських Русинів.

Поляків на тім тихім і сумнім українськім Полїсю нема. Були тільки донедавна, так як в Галичині, на Волині, Поділю **і в Київщині, польські пани-дідичі.** І там, на мочаристе і лїсисте Полїсє залїзла польська саранча, аби український нарід на неї робив та удержував її в панстві. Аж по революції на землях давної Росії і на Полїсю скинено панів з панованя.

Тепер же, як Ляхи ідуть на Полїсє війною, то вони ідуть проти бідних селян Поліщуків, а в обороні прогнаних панів.

Вони хотять здавити народну революцію, а привернути панство на Полїсю і так під панським панованєм віддати його під Польщу у вічну неволю.

Поліщуки се бідний і темний нарід і не мають правильно зорганізованого війска, аби могли так завзято боронитись перед ляцьким наїздом як галицькі Українці. І тому Ляхи залїзли від Берестя Литовського аж в пинські болота (каже пословиця: аби болото, а чорт найдеть ся), яких 160 кільометрів або понад 20 старокраєвих миль на схід.

Всї ті ляцькі наїзди на наші землї, на землї білоруські і литовські сьвідчать перед цілим сьвітом, що Ляхи хотять відбудувати небіжку „історичну Польщу", яка була скандалом історичним і яко такий скандал пропала і загинула.

Цілий сьвіт бачить ті заборчі ляцькі наїзди; бачить і спокійно приглядаєть ся. Немов би се було усім народам байдуже, що ляцькі заборці хотять відновити старий польський злочин.

Чи довго має бути ся наруга над справедливостию і правом кождого народу самому рішати про свою долю?

Чи довго ще буде вільно ляцьким панам відбудовувати своє розбишацьке і злодійське пановане при помочи наїзду, розбою і насильства на чужих землях?

Чи ті держави, що в Парижи приняли вшехполяків до комісії Лїґи Народів, не бачать вшехпольського розбою над другими безборонними народами?

БОРОТЬБА ЗА ЛЬВІВ.

Чому Українці борють ся за Львів, се річ проста і ясна: Львів се столиця галицької України, отже має до неї належати.

Але чому борють ся Поляки?

Вони кажуть, що мають право до Львова, бо їх є там більше ніж Українців, а навіть кажуть, що Львів то польське місто.

Що Поляків більше ніж Українців, то правда, але також правда, що вони там не мають більшости цілого населеня. У Львові на 200.000 населеня припадає 44.000 Українців або 22%, а решта се Поляки, Жиди, Німці і инші. Поляків рішучо нема більше ніж Жидів, а можливо, що й меньше, бо на польську статистику не можна числити. В кождім разї можна приняти, що найправдоподібнійше у Львові може бути Поляків і Жидів по яких 70.000, або по 35%. Се значить, що у Львові було би Поляків **трохи більше ніж трета часть населеня.**

Чи трета часть населеня має право правити містом?

Ні, не має. Отже і Поляки не мають права правити Львовом. Вони могли правити ним тільки тоді, як мали несправедливе виборче право і як могли Жидів перетягнути на свою сторону. Але як прийде загальне і рівне виборче право, а Жиди перестануть їх підпирати, то ціле польське пановане у Львові загине.

Однак Поляки своїм панованєм у самім Львові невдоволені. Вони хотїли би, аби Львів ще належав до Варшави.

Розумієть ся, що то сьмішне і дурне предложенє, бо то би виглядало так, як би наприклад Німці сказали, що місто Мілвокі має належати до Німеччини через те, що там є велика пайка Німців.

Навіть Поляки розуміють сьмішність такого предложеня і не ставлять його, але кажуть, **що треба до Польщі прилучити цілу галицьку Україну, або бодай половину її, по ріку Буг.** Тоді, кажуть, вже і Львів був би прилучений і небіжка „історична Польща" не була би ще цілком страчена.

* * *

Ось в тім то і цілий сук.

Боротьба за Львів — се боротьба за галицьку Україну. Чи за цілу, чи за половину, се не робить ріжниці. Український нарід не може позволити, аби його край краяно і одній части признавано свободу, а другу карано тяжкою неволею, яку український нарід добре знає.

Галицька Україна мусить бути свобідна ціла, а Поляки на тім зовсім нічого не стратять.

Ціла Польща, яка розсїла ся у Львові, — се бувші ц. к. австрійські урядники, насаджені для пильнованя польського панованя і української неволї. Під властию українського народу не буде анї того панованя анї тої неволї, **отже і не треба тих польських урядників.** Вони можуть сьміло забратись до Варшави, де можуть дістати джаби, а зі собою заберуть і цілу львівську Польщу і в той спосіб Львів перестане вже раз на все бути „польським містом". Тоді і жалю Поляки не будуть мати.

Тоді також відхочеть ся їм і прилучувати цілу галицьку Україну або її часть до Польщі, бо як Львів не буде польський, то тим більше і галицька Україна не буде польська.

За львівською Польщею поманджає до Варшави і ціла Польща з цілої галицької України.

Се була злодійська шляхта, що обсіла була землї українського робучого народу; її посіпаки і всякі урядники в містах — старости, „повятові" урядники, судії і т. д. Все те було на те, аби пильнувати панського пановання над хлопом. Але як нарід прогонить панів, то не треба і їх посіпаків та урядників. Все те дуже легко може пійти за панами до Варшави, де здибаєть ся з львівською Польщею.

В Галичині настануть народні демократичні порядки і закони. Нарід буде правити через своїх вибранців і польські пани та посіпаки будуть цілком не потрібні. Український нарід їх звільнить з легким серцем, а вони можуть поїхати собі з тяжким до Варшави.

Поляки аж тоді переконають ся, що Галичина се край український і забудуть про той польський Львів, за який боролись та здивують ся, яка то була пуста Польща, що так легко зникла.

Як простий розум і справедливість їх не переконають, то переконає та руїна, яку вони накликали на Львів і кров пролита в боротьбі Українця проти Ляха-наїзника на столицю його краю і на той його край.

ОСТОРОГА ЛЯХАМ.

Славний польський проповідник **Петро Скарґа** у своїй проповіди в костелї у Варшаві в 1596 році так говорив до польської шляхти, що зібралась була на свій „сейм":

Чи не красна се ваша свобода, яка служить на те, аби сильнійший угнїтав слабшого та нарушував права Божі і людські?

— — — — — — — — — — — —

Нема нічого незмінного під сонцем. **Не лише доми і родини зникають, але також королївства і монархії і один нарід приходить на місце другого.** Кождий нарід, котрий пропадає, завинив самий, своїми політичними провинами, котрих він не вилїчив в пору. Польща терпить через шість лих, з котрих незичливість для свого краю є першим.

— — — — — — — — — — — —

Тому передівсїм лїчіть свою хору матїр!

— — — — — — — — — — — —

Краї, які получено з польським королївством в одну цїлість, **відлучать ся. Ви, правителї других народів, будете предметом посьміху у своїх ворогів! Ви стратите свою мову і національність і приймете національність другого народа, який вас ненавидить.**

* * *

Триста лїт минуло з того часу, як Скарґа сказав ті слова до польської шляхти.

За той час богато з його пророцтв сповнило ся, але польська шляхта яка була, така й остала ся по нинї. Вона не змінила ся.

І нинї можна ще пригадати слова сього польського патріота. Майже двіста лїт наперед заповів він упадок Польщі. Але тоді народи, які були в польській неволї, не відлучились від Польщі самі; їх відлучили другі держави, котрі розібрали Польщу.

Тепер відносини змінились. Тепер самі народи, що колись належали до Польщі, заявляють, що не хотять з нею мати нічого спільного і ведуть боротьбу, аби з нею всякі звязи зірвати раз на все.

Однак шляхотська Польща від сього не відступає. Вона хоче назад ті народи взяти у свою неволю.

У своїй захланности і заборчости вона не бачить, що творить нещастє передівсїм собі самій, як не бачила протягом цілої історії.

Неволею других народів вона не може бути сильна, але слаба і здобуде собі тільки ненависть і погорду сусідів.

Слова Скарґи сповнять ся і Польща буде тільки предметом посьміху, як буде дальше іти шляхом давної злочинної історичної Польщі.

БЕЗРОБІТЄ.

Урядова статистика Департаменту Праці показує, що до дня 1. марта безробітє поширило ся на 72 міст і що в тім дни вже 340.197 робітників ходило без роботи, звиш 30.000 більше ніж тиждень передтим. Та се ще далеко не дійсне число безробітних. Воно не обнимає зовсїм велитенського Ню Йорку, де навіть приблизне обчисленє неможливе. Також другі великі міста, як Шікаґо і Філядельфія, дають лише статистику безробітя в деяких промислах.

Зрештою найтяжші відносини в Клївлендї, де число безробітних збільшило ся за один тиждень о 5.000 і дійшло до 75.000. Другий Дїтройт з 25.000, трете Бофало з 19.000 незанятих.

Безробітє є на цілім сході і півночи. Нема його лише в кількох полудневих містах.

Зокрема відносини на початку сего місяця представляли ся так:

Нова Анґлїя: Бріджпорт 7.500 безробітних, Дерби 1.000, Гартфорд 1.500, Норвіч 2.000, Ню Гейвен 6.000, Меріден 1.000. З зелїзного, сталевого і шкіряного промислу все ще віддалюють робітників. В Месечусетс: Вустер 6.500, Бостон 4.500 (на дїлї богато більше). В цілім стейті ходять без роботи мало не всі механїки і шевці. В Лоренс страйкує 24.500 ткачів. Ткацькі страйки є й по инших містах. В Фол Рівер богато ткацьких фабрик робить лише дві треті часу.

Ню Йорк: Олбани 6.000 (робота станула майже зовсїм), Бофало 19.000, Сиракюз 5.000, Рочестер 4.000, Ютіка 2.500, Кінґстон 1.000, Бінґгемптон 500.

Ню Джерзи: безробітє показуєть ся і швидко зростає в Джерзи Сіти, Нюарк, Пасейк, Патерсон і Трентон. Без роботи столярі, електричні робітники, машиністи, механїки і денні робітники.

Пенсильвенія: Пітсбурґ 14.000 (за один тиждень 5.000 робітників опинило ся без роботи), Скрентон 1.500, Ірі 4.100. В Гарісбурґ і Савт Бетлеґем робота ще йде. В Філядельфії заповідаєть ся, що зелїзні і сталені заводи відправлять яких 15.000 робітників.

Огайо: Клївленд 75.000 безробітних, Акрон 2.500, Дейтон 11.000, Толїдо 9.000, Юнґставн 4.700, Коломбос 2.500, Синсинеті 2.300. Найтяжше безробітє серед будівельних робітників. Відносини в стейтї погіршають ся з дня на день.

Середний захід: відносини в Дїтройт трохи поправились і число безробітних зменьшило ся до 25.000. Безробітє є в Ґренд Репідс і Флинт. В Ілінойс промислове положенє дуже заострило ся; безробітє майже всюди. Тільки на зелїзницях ще треба машиністів і кітлярів. Індіянаполіс має 6.000 безробітних. Безробітє панує в Евансвіл, Ґарі, Гемонд і Савт Бенд. В Мілвокі 12.000 незанятих, в Мінеаполіс 7.000.

В Монтані і Неваді не роблять майнери. Дуже тяжкі відносини в Арізонї. Можливо, що в майнах робота стане зовсїм.

Кождий Українець і кожда Українка

В СІЙ РЕПУБЛИЦІ, повинні безвпинно дбати про се, щоби число передплатників „СВОБОДИ" постійно побільшалось, бо зріст числа читачів „СВОБОДИ" значить -- ЗРІСТ ГРОМАДИ СЬВІДОМИХ УКРАЇНЦІВ і УКРАЇНОК, котрі розуміють, що значить стояти за українську народну справу та за загальнолюдську справедливість і демократію. Ся громада -- се зорганізована сила на демократичних засадах. Як Ви вірите в сю силу тої многотисячної громади, то старайтесь о ще більший її зріст через приєднуванє нових передплатників. Більша сила принесе більші здобутки для загальної справи і для кождого читача „СВОБОДИ" у поліпшеню часописи.

ПРОЧ ЛЯШНЯ ДО ВАРШАВИ!

Недавно тому, 27. лютого телеґрама з Варшави донесла, що в польськім соймі проваджено дискусію над жидівською справою і посол Корфанти заявив жидівським лїдерам, що ніяк не можна згодити ся на се, аби в польській державі була держава жидівська. Тому Жиди, котрі жиють в Польщі, мусять приняти те, що Поляки дадуть їм.

Знова в иншім случаю ґенерал Пілсудскі заявив одному американському кореспондентови, що Шлеск мусить належати до Польщі, бо він є польським. „Правда, — говорив ґен. Пілсудскі — дідичами на Шлеску є чужинцї, але за се населенє є польське; а польські хлїбороби творять більшість населеня Шлеску".

Натомісць кореспондент нюйорського журнала „Нейшен" доносить з Парижа під датою 27. лютого 1919, що Поляки мріють про велику Польщу, яка мала би бодай 48,000.000 душ населеня. І сей кореспондент доносить дальше, що в польській амбасаді в Парижи йому сказано отсї слова щодо східної Галичини: „Ми знаємо, що у східній Галичинї є 80% Українців і 12% Жидів, але се не має жадного значіня; східна Галичина мусить належати до Польщі. А що доси ми ще не здобули її, то причина лежить в тім, що Українці з кровавою упертостию обороняють її".

* * *

Повисші три вискази, а головно два останні, незвичайно яскраво характеризують захланну польську душу. Поляки не хочуть дати своїм Жидам національної, анї культурної автономії, хоч сього домагають ся для себе від Українців.

Щодо Шлеску, то він, після Поляків, мусить належати до Польщі, бо там польські хлопи творять більшість населеня, хоч дідичами є Німці. Але щодо східної Галичини, то вона, після Поляків, мусить належати також до Польщі, хоч там лише дідичі є Поляками, а 80% населеня творять Українці.

Таке є польське розуминє Вілсонового принципу самовизначеня. Чистий польський інтернаціонал: „що твоє — то й моє, а від мого тобі засї". Східна Галичина, Білорусь і Литва мусять належати до Польщі, бо там є польські дідичі, а українські білоруські і литовські хлопи; але засе Шлеск і Познанщина мусять належати до Польщі тому, бо тамошні хлопи є Поляками...

На таке розуминє ніхто не згодить ся. Поляки вже тепер скаржать ся мировій конференції, що мусять провадити війну на чотири фронти, бо кругом них самі вороги. Вони просять, аби мирова конференція відбудувала їм історичну Польщу, бо без неї вороги зїдять їх.

Однак сумнївати ся треба, чи в остаточній хвилї мирова конференція згодить ся на домаганя Поляків; сумнївати ся треба, чи мирова конференція схоче, аби в найблизшій будуччинї в Европі вибухла нова війна між Німеччиною, Україною, Білорусию і Литвою з одної сторони, а Польщею з другої сторони. Мирова конференція мусить знати, що власне історична Польща нїколи не вдержить ся, бо вона була би тою державою, де все жаріла би ненависть, підносилиб ся внутрішні бунти, криваві заворушеня, різня, погроми. І такий прикрий для цілого сьвіта стан тривав би в історичній Польщі доти, доки покривджені, угнетені і зрабовані народи не рознесли би тої Польщі.

Історична Польща по сїй війні була би тим Балканом, який спалахнув би огнем на цілу Европу і обхопив би знова цілий сьвіт. Для сьвітової дипльоматії вона була би ґордійським узлом. Длятого лїпше є розвязати сей узол тепер, коли він ще не є сильно затиснений, ніж відтак поломати собі зуби... Бо народи, котрі сотки лїт стогнали у неволї, пробудили ся нині, і кровю здобуту свободу будуть кровю обороняти. Не позволить вже більше Українець, аби на його прабатьківській землї галицькій і холмській панував Лях; не позволить Литовець, аби на його рідній землї виводились польські щенята. Лашня, проч до Варшави!

(В.)

АВСТРОФІЛЬСТВО ПЕРЕСЛЇДУЄ ЙОГО ЩЕ Й ДОСИ.

„Часи зміняють ся, а з ними і люди" — каже стара латинська пословиця. І хоч як богато днів уплило від часу розпаду австро-угорської монархії, то всеж таки в голові деяких людий не може поміститити ся властивість сього доконаного вже факту. На землях колишної австро-угорської держави пройшли блискавкою просто неймовірні події за той час, зайшли там ріжні непредвиджені зміни, однак в головах деяких людий понятє про Австро-Угорщину ніяк не змінило ся. Австрофільство переслїдує їх ще й доси, хоч старої історичної Австрії вже нема і не буде.

Я маю тут на увазї слова п. Омеляна Ревюка, які він висказав підчас викладу п. Онуфрія Ковальського про Україну в Колюмбійськім унїверситетї в Ню Йорку, в середу, 19. марта б. р. Там, перед гуртом інтелїґентнійшої нюйорської суспільности п. Ревюк, котрий все представляє себе великим українським патріотом, зробив для української справи собачу прислугу. Звісно, сьвіт, а властиво люди знають про українську справу дуже мало, то чомуж їх не поінформувати...

Між слухачами були ріжні люди ріжних національностий, ріжних переконань, ріжних поглядів; були студенти й професори; були мущини і женщини; були й кореспонденти від кількох часописий. Сї люди прийшли послухати викладу і засягнути з першої руки інформацій про Україну, її нарід, її боротьбу і змаганя. І засягнули...

Коли по викладї п. Ковальського забрав слово п. Ревюк, він говорив найбільше на сучасні теми. Ґоворив про причини відірваня України від Росії, ґоворив про можливість повної злуки з нею або з котриминебудь сусідними державами. В тім встає один слухач, правдоподібно якийсь Вірменин, і питає його, чи не було або чи й нема між Українцями якої пропаґанди за якоюсь комбінацією з Австрією? —

— „Була — каже п. Ревюк. — Між австрійськими Українцями, а навіть між Українцями поза границями Австрії, примірoм в Америці, була пропаґанда за якогось рода комбінації України з Австрією. А коли о се ходить, то навіть і тепер між американськими Українцями є деякі одиниці з австрійською орієнтацією".

Та один з присутних, проф. Іван Прінс, дорозумів ся, що тут Омелько аж надто передав куті меду, і, сердечно сьміючись, каже: „Цікаво, як може бути тепер якась австрійська орієнтація, коли Австрії вже нема"... Тут всі слухачі почали сьміяти ся, а п. Ревюк, почервонївши як бурак, почав оправдуватись: „Так, так, але вони все ще сподїють ся, що Австрія воскресне"... Тут знова всі почали сьміятись.

Але сьміх сьміхом, а факт є фактом. Такі поясненя про українські змаганя до независимости давав інтересованим чужинцям п. Ревюк. Не вимінивши імен „одиниць з австрійською орієнтацією", він поставив визвольний український рух в чорне сьвітло. Він недвозначно потвердив хибне переконанє чужинців, вляте в них Поляками, іменно, що український рух — се звичайна австрійська інтриґа! І як же нині ми можемо мати між чужинцями приятелів своєї справи, коли ріжні Ревюки і їм подібні своїми глупими міркованями роблять кождого чужинця українофобом? Як нині устоятися Українцям в нерівній боротьбі о своє істнованє, коли ріжні непокликані люди компромітують весь український рух, ідучи тут під лад ворогам нашим?

Але цікаве се австрофільство у п. Ревюка. Воно не сходить йому з думки. Австрофільство снить ся йому в ночи; австрофільством він жив і жиє; австрофільством він годує на кождім вічу своїх слухачів. І як на злодію горить шапка, а убийника переслїдує поповнений ним злочин, так Ревюка переслїдує австрофільство.

Микола Д. Величко.

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

ЗБОРИ УЧАСНИКІВ КООПЕРАТИВНОГО КУРСУ В НЮ ЙОРКУ.

Отсим просить ся всїх тих, котрі зголосили ся взяти участь в кооперативнім курсї в Ню Йорку, щоби прибули на збори, які відбудуть ся в середу, ДНЯ 26. МАРТА в „Народнім Домі" (в третій тали).

Збори розпічнуть ся ТОЧНО О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕРОМ. На зборах буде предложена точна програма курсу і усталить ся години і днї науки.

На збори просить ся також і тих, котрі інтересують ся справою кооперації і хотїли би взяти участь в курсї. Послїдний реченець впису на зборах дня 26. марта.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ГРОМАДА в Ню Йорку.

УКРАЇНЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ТРЕБА ЗГОЛОШУВАТИСЬ НА АДРЕСУ:

Ukrainian National Association, P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ГАЛИЦЬКИЙ ОБРАЗОК.

(Стаття надіслана з Шікаго).

В половині мая 1908 року повітовою дорогою котилась відкрита повозка зі Стрия до села У. і від часу до часу підкидала особою, немов пригадуючи, що іде „повітовою", чи як то люди називають — „польською" дорогою. Особа була добре вгодувана, як можна було пізнати з товстого червоного лиця та грубезного, як у вола, карку.

Коли добре приглянутись, то се був польський ксьондз, який перший раз заїхав в ті сторони, бо заедно оглядав ся і від часу до часу звертавсь до візника з запитом: „А чи далеко ще?"

Візник помахав головою на знак, що не далеко, затяв коні і за 15 хвиль повозка заїхала перед школу, якраз в 11-тій годині. В тім часї наука кінчилась молитвою, і зі шкільної салї через отворене вікно далеко чути було слова: „Ізбави нас од лукавого, амінь".

Ксьондз, піднимаючи ся з повозки, мимохіть лапав кожде слово молитви, вимовлене кількома десятками невинних дітий, та сейчас пригадав собі свою місію, бо по його лици перебігла іронічна усьмішка, а уста вимовили: „За рок іначей бендзєцє сє модліць!" І подав ся до входових дверий шкільної салї, де якраз вимовляли ся слова молитви: „Христа, Спаса душам нашим".

Несподіваний прихід чужого сьвященика незвичайно збентежив старенького учителя Гн., котрий — як казали — вже був на ласкавім хлібі, а ще учив дітий, бо жаль було розставати ся з ними.

— Тут школа! тут школа! — запротестував по своему звичаю старенький учитель, а діти вистрашеними очима дивились на нового гостя, котрий виглядав инакше ніж пан „інспектор".

Ксьондз з єзуїтською усьмішкою на лици приступив близше та подав папір до рук учителя. Учитель дрожачою рукою наложив окуляри на ніс, перебіг очима по папери і незамітно стругнув з ока уперту сльозу... Віддаючи папір ксьондзови, він ледви чутно промовив: „Позваляям" і виходячи з салї, обняв зором дітий, немов на пращанє.

На підвисшеню вийшов ксьондз, і прибравши поважну міну, в польськім „єнзику" промовив до дітий, що приходить учити їх релігії. Та якже чудно зробило ся йому, коли в кількох хвилях саля опорожнилась, а ксьондз зістав ся самий. Виходячи зі салї, він помахав здоровенним кулаком в сторону учителевого помешканя і прошипів крізь зуби: „Чекай ти, стари шизматику!" — і відїхав. Учитель, ідучи до сьвященика, не міг надивувати ся, хто прислав польського ксьондза учити наших дітий релігії. Чиж може о. Гор. не вчить релігії три рази на тиждень? Думки мучили учителя і він, вступивши у дім сьвященика, розказав йому, що зайшло. Сьвященик, вислухавши його, сказав: „Пане учителю! Йде на нас пошесть; йде зі заходу, щоби нас викорінити і защепити нове поколїнє під будову нової Польщі. Ся пошесть — се всяка польська дрянь, почавши від езуїта шовініста, а скінчивши на зелїзничім робітнику. Вона починає надобре заничищувати наш край".

— Але ми не дамось! Не поможуть їм ані жандарми, ані староства, ані ради повітові, ні пани, ні ксьондзи. Ми наперед, народ за нами, а з народом побідимо!

Голос старого учителя дрожав, а в його очах показались іскри пімсти.

В два тижні пізнійше громада У. дістала нового учителя. Був се молодий кавалер в окулярах (люди казали, що то старости син). Він сидїв за столом і переглядаючи шкільні книги, заедно говорив: „Псякреф, гайдамака!" Шкільний дзвінок дзвонив довше як звичайно, а діти якось поволи сходились до нового учителя.

В годину пізнійше через отворені вікна зі шкільної салї чути було науку польського краковячка: „Краковячек ці я, в Кракове се родзіл". Люди, переходячи попри школу, мимоволі ставали і, похитуючи головами, йшли дальше.

На другий день не прийшла до школи більша половина дітий, а третого дня, в суботу, школа сьвітила пусткою. В неділю в селї був рух: всї діти від шести до чотирнайцяти літ машерували селом, співаючи „Не пора Ляхови служить", а на переді маленький хлопчик ніс на держаку табличку з написию: „Проч з польським учителем!" Перед школою діти затримались, крикнули грімко: „Марш до Польщі з України" і пішли дальше за село, де урядили на толоці віче і ухвалили: так довго не йти до школи, аж доки не прийде старий учитель.

І дійсно, школа сьвітила пусткою цілий шкільний рік. Польський учитель і польський ксьондз сиділи мовчки та бубнили пальцями по столї. Не помогло нічого: ні кари, ні жандарми, ні арешти, ні просьби. Діти завзялись і до школи не йшли.

В тім часї я опинив ся тут на новій земли. Та як весело було мені на души, коли я довідав ся, що школярики своїм завзятєм таки вигнали шляхотського професора, за яким небавом щез і ширитель польської „культури" на кресах.

Таких сіл було богато, де школярики „бунтувались" против польських учителів; але богато було і таких сіл, котрі з приїздом пана професора Поляка прибирали польський характер. Зараз в школї почулись ріжні краковяки і „Єще Польска не згінела". Відтак польський ксьондз учив, що польська віра ліпша ніж хлопська. Пізнійше зявилась „читальня" для старших, а згодом і косцюлек. Се була плянова робота; се мав бути грунт під нову зігнилу Польщу.

Та пани зі своєю зігнилою шляхотською бандою помилились. Ті маленькі школярики, що протестували давно против польської нахабности, нині відбивають свої ниви, зрошені кровю і потом дідів своїх від ляцьких грабіжників. А де батьки тих школяриків? Їх батьки в Америці. Вони поділились на партії і жруть ся з собою. Деякі з них із несьвідомости чи невіжества складають по десять долярів на кулї Полякам, против своїх синів, котрі боронять своїх батьківських золотоколосих нив.

Чи се ти, батьку, не той Каїн? Але ні! Ти гірший від Каїна! Ти помагаєш ворогам не тільки убивати, але і рабувати свої прадідні землї.

Проч з тобою! Ти не кажи, що твоя вітчина Україна. Ти відступник, ти гірше ворога!

А ми, братя, до боротьби, до зброї! Спішім з помочию борцям за вільну Україну. Зброя — се міліоновий фонд, якого ми мусимо достарчити нашій Вітчині, бо инакше: горе нам!

Петро Каваців.

ДОПИСИ.

STAMFORD, CONN.

Пошановане погибших на війні Українців.

В неділю, 2. марта с. р., стемфордська українська громада вшанувала память своїх земляків, полеглих в сїй страшній війнї. На запрошенє комітетових, В. Карого, Б. Кульгавича, П. Хоми і Г. Когута, приїхав відправити парастас о. Павляк з Йонкерс, Н. П. Опісля в салї бр. св. Петра і Павла громадяни перевели вечер на споминах про нещасну рідню, патріотичними бесїдами і скромною забавою в фантову льотерію, помножуючи в той спосіб фонди місцевого У. Н. К. о 52 дол.

Мала громада, невеликі і фонди, та тут слїд би зазначити, що сей малий гурток сьвідомих наших земляків міг би неодній великій громадї послужити гарним примірном, колиб не занедбували самі про себе частїйше дописувати. Ось хоч би в сїм послїднім дїлї стемфордських громадян зайшов факт, гідний зазначеня і признаня. Вони то може перші при відправі парастасу за померших в обороні рідного краю своїх сестер і братів зложили вінок. До вінця вплетені були синьо-жовті ленти з написю: „Борцям за Вітчину — вірні сини України".

І направду, стемфордська громада щирою любовю до вітчини, національною сьвідомостию, жертволюбивостию і солїдарностию постійно дає докази, що на імя вірних дітий України вповні заслугує.

Церковна відправа відбула ся в амер. римсько-кат. костелї, бо тут ні церкви ні сьвященика українського нема.

Другу часть сьвята відправлено на галї відповідними промовами. Говорили: предсїдатель місцевого У. Н. К. і касієр а заразом проєктодавець зложеня вінця, тов. М. Теребуш. Сей послїдний до' слїз зворушив слухачів своєю гарно обдуманою бесїдою.

Постановлено заховати вінець на памятку в громадї. Певно, що се буде колись цїнною памяткою для тих, котрі тут намірюють стало жити.

Я почуваю своїм обовязком подякувати проєктодавцям і виконавцям сего дїла, а також всїм громадянам за численну участь. Передівсїм дякую тим, що жертвували многі гарні річи на розгривку, як також, Вир. о. Павлякови з Йонкерс, котрий, не зважаючи на недогідну комунікацію, запрошеню не відмовив.

І. Каштанюк, організатор.

PERTH AMBOY, N. J.

Большевицьке віче в справі будови дому.

Подіставалисьмо листи, що буде дуже важне віче точно в шестій годині вечер. Подумав я собі: „Піду, чей дістану кілька моргів поля задармо. Дістають другі, то чомуж би й менї не взяти, коли я вмію і люблю робити хоч би яку работу господарську".

Було двайцять мінут на сему, заки я дійшов до тої кошари. Здибаю одного чоловіка, Андрія Яричевського. Питаєсь ся він мене: „Де ви ідете, Сеньків?" Кажу йому: „Як то де? Не знаєш, що нині большевицьке віче? Чому не ідеш там?" А він менї говорить: „Шкода вашого труду! Мене не впустили, а вас постій не пустять. Лїпше ходім до Кадрич (Картерет), бо там буде говорити доктор Білик". Але менї забракло центів на дорогу, бо не мав при собі, тому я не поїхав.

„Думаю собі: „Куплю, не куплю, але торгувати можна". Прийшов до дверий, отворив, сїв на останнім ослоні і жиджу. Але референт, Семен Пелешак, добачивши мене, покидає бесїду і говорить до мене: „Прошу відси вийти! Ідїть на Кадрич; там є віче народне, а тут партійне. Хто є членом, то тут може бути, а инших нам не треба. Але знайшли ся добрі товариші, дай їм Боже прожити, котрі за мною обстали і сказали, що я є тут членом. Инакше була би вийшла для мене ганьба. „Поступові" були би хвалили ся, що видрулили паламаря зі своєї галї... Алеж бо то і галя! Наймили собі одну кімнатку в жидівки тай виводять гаївки, як у нас молодїж під церквою на Великодні сьвята. Тут також кождий член може бути референтом, а хто лїпше кричить: „Не ходїть до церкви! Не платїть колєкти" — той лїпший референт. Котрі люди їх не слухають, то на них кричать: зрадники, буржуї, панські і попівські наймити.

Так і референт тут говорив: „Панове товариші! Тут незабавом прийдуть другі товариші і схотять, щоби ви їм підписали ся, але уважайте, на що ваша рука простре ся до підпису, щоб вас не зрадили. Як до якоїсь будови, то всї разом за ними, а як ні, най ся забирають відси".

Не тривало десять мінут, приходить пять жидків і говорять межи собою по жидівськи. Говорить один молодий до старшого так: „Вос вей іх дортун тон". А старий до него говорить так: „Ці веет зогин аз іх ніхт рихтиг. Обер цум соф веств цуген ас іх зут емчес" Се по нашому значить: „Я буду говорити, а ти скажи, що то не добре, а потім скажеш, що я всьо добре сказав".

Побачив тих жидків пан референт, перервав свою бесїду, але не сказав товаришам, що вони вже давно обдумали разом, що мають говорити про бізнес з будівлею. Прибігає до одного жидка, взяв його за підпахи, привів наперед, зняв з него осторожно оберковт, положив на стіл, а жидок скинув сам капелюх, взяв кавалок паперу до рук і давай брехати нібито по англійськи, але більше по жидівськи. Дивлю ся в боки і виджу, як сьміють ся в кулаки самі товариші. Збирав сьміх і мене, але я не сьміяв ся так на голос, бо гадав собі: буде біда!

Пелешак привів зі собою девять Мадярів, аби показати людям, що є більше таких дурновачів, але не порозуміли ся. Самі гості не знали, чого тут зайшли. Говорить той жидок і перепрашає, що спізнив ся через велику працю. „Я — каже — був у Савт Амбой, Сераєвіл, Савт Рівер і Бронсвік. Там дуже велике штрайк і я мусів свого секретара лишити, доки там не зробить гешефт. Я би вас просив, щоби ви поставили свій власний дім, разом з Мадярами вкупі, по товарискому".

Слухає тоє Мадяр (мабуть якийсь паламар) і питаєсь ся жида: „Кілько той дім буде коштувати?" — „15.000 долярів". — „А кілько ви маєте гроший на той дім? Покажіть ви, жидки, де ваш дім такий, до якого ви нас заохочуєте". Жид говорить: „Ми хочемо разом з вами бути до будівлї, всї разом, кожде націє рівне право мати". Знов Мадяр: „Кілько ви маєте таких кошар, як мають Українцї?"

Видить жид, що не дасть собі ради, давай говорити по руськи: „Чуєте, панове товариші! Чи хочете мати свою дім власний, щоби вам не заперли, так як в Ню Йорку, що не дістануть галє на віче соціяли? А з ваших дім ніхто вас не викинути".

Забрав голос Семен Пелешак. „Чуєсьте, панове товариші, що добродій товариш говорив. Він хоче чути, чи ви хочете мати свій дім власний. Хто за тим, най підойме руку до гори". І підоймило руки 58 людий, вже разом з Мадярами і Жидами. А Жид витягнув уже перо і папір та готовив ся до збірки.

Зробив ся розрух. Мадяр пошкодив, бо говорив: „Робіть собі, що хочете. Ми ні з вами ні з жидами не маємо нічого до спільности і до роботи. Кожда нація може мати своє. Коли ставлять ся церкви і школи і не стратили нічого на тім, то не стратять і на домі. Коли хочемо щось робити, то можемо всякі наради мати в парохіяльній школї, а не давати жидам безсьвітла по 15 долярів. Най на своїх заробляють, а не нас робітниках!"

І забрали ся всї Мадяри з кошари.

Один український кравець, Поляк з Перт Амбой, чуючи тую баламуту, взяв ся до жидів і до товаришів. „На двір жида! Ви такі патріоти, що нам наводите жидів, обманців, пявок, котрі пили кров з бідного робітника у старім краю, що їли масло і кури хлопські, а хлопови робітникови припадало їсти піре і напити ся сироватки від своєї власної корови, яку годував і пас і чистив. Минули ся цісарі і минуло ся їх панованє! Не маємо кого слухати та такого дурного жида, що фіксував умбрели (направляв парасолї) і острив ножі бучерські, і на ганьбу нам тут прийшов!"

Жиди, як почули тоє, взяли свої папери і зачали виходити. Очікували, чи ще їх хто не закличе, аби їм заплатити за їх труд, але їх ніхто не затримував. Тоді один жид: „Ах шлах золь зій трефен, они іззок цвей штунден міт ам фечтул ун цум соф із шито афиле а пене інкешен". Говорив, що бесїдував з ними 2 години і чверть, а не дістав ані цента до кишені.

Так, людоньки добрі. Не берете прикладу зі своїх, ані самі з себе, то най вас учать чужі. Беріть приклад з других, беріть приклад з Мадярів і з Поляка. Як то наша пословиця говорить: „Не та птиця добра, що до свого гнїзда каляє". Не той чоловік добрий, що свого цураєть ся, а чуже похваляє, що лїпше бачить чуже під лїсом ніж своє під носом, що волить російського жида ніж свого галицького чоловіка. Обіцяна сорочка мало загріє. Не так дуже добре сонгатись тому, хто води не знає, бо трафить ся теплиця, лїд заломить ся, а ти у воду! Заки прийде поміч, злї і здоровє стратиш.

Бувайте здорові і тримайтесь Браковицкого, коли його не маєте. Більше молнога у вас не буде. Коли богато тепер говорить, що не підуть. Кажуть, аби добре взяти ся всїм братствам і товариствам до дїла, згоди і любови. Що маємо робити для добра, обдумаймо разом і до роботи. А як прийде якийсь продсьвіт на баламуту, то колом в рило, аби ся аж загуло!

Василь Сеньків.

Наша газета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсїм. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи".

Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу ....
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу ....
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відповідній рубриці.

ХРОНІЧНІ І НЕРВОВІ НЕДУГИ ЛІЧИТЬ СЯ

Коли ви не могли бути доси вилїчені, то не зневірюйтесь, а прийдіть і піддайте ся БЕЗПЛАТНОМУ огляненю та дізнайте ся про нашу опінію і пораду.

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ.

Коли Ви терпите на яку хронїчну, нервову, кровну, шкірну або скомплікованy недугу; або коли Вам долягає терпіне жолудка, нирок, міхура, то прийдіть на пораду ще нині, щоби

НАЙТИ ПОМІЧ ТАМ, ДЕ МОЖНА ЇЇ НАЙТИ.

Довгі літа досьвіду в лїченю НЕРВОВИХ, ХРОНІЧНИХ І СКОМПЛІКОВАНИХ НЕДУГ уможливляють дати Вам методичне Електро-Медичне Лїчене, яке дало поміч підчас коли инші методи завели, а затим много терплячих уратовало ся від мук і небезпечних операцій.

ПАМЯТАЙТЕ: Зволїкане, недогляд і невластиве лїчене є небезпекою. Прийдіть до мене, коли потребуєте помочи досьвідченого і у все заосмотреного специялісти. 146—

ТИМ, КОТРІ ІНТЕРЕСУЮТЬ СЯ:

П. Бен Субоч, 149 Проспект Еве., Байон, Н. Дж., каже: „Я був хорий через 18 місяців. Я був дуже ослаблений, мені долягали болї по цїлім тїлї, болї голови, завороти, витворювались гази і млоїло мене. Кромі недиспозиції жолудка і серця, мої нирки були заражені. Перед двома місяцями лїкар компанії Стандард Ойл заявив менї, що наколи стан мого здоровля не поправить ся в протягу одного місяця, я буду звільнений з дотеперішного занятя. Не маючи охоти тратити мого місця, я удав ся до специялїстів о то: Drs. Doyle & Lewis і завдяки їх старанній опіцї я вернув до нормального стану здоровля. Отсим поручаю їх опіку терплячим родимцям."

Feb. 5th, 1919. (Підписаний), Бен Субоч.

Години офісові: 9. рано до 8. веч. | **Drs. DOYLE & LEWIS** | В неділї від 10. до 2. попол.

749 Sixth Ave., Bet. 42nd & 43rd Sts., New York

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заходом Тов-а „Теребовельська Поміч" в Ню Йорку, Н. Й. відограєть ся представлене

„МАТИ НАЙМИЧКА"

драма в 4-ох діях І. А. Тогобочного.

В НЕДІЛЮ, 23. МАРТА 1919 р.

в Укр. Нар. Домі

217 E. 6th St., New York, N. Y.

Початок о год. 6. вечер. 32-34

Музика п. Миколаєнка.

Вступ 50 і 75 цнт.

ТЕАТР УКР. НАР. ГРОМАДИ

217-19 E. 6th ST., NEW YORK, N. Y.

при участи п-ні М. Комишевацької відограє

В СУБОТУ, 22. МАРТА 1919 Р.

драму з робітничого житя в IV. діях

„БАТРАКИ"

(РАБИ КАПІТАЛУ)

ДІЄВІ ОСОБИ:

Степан, трунар ..... п. В. Лазута
Хотина, його жінка, п-ні М. Комишевацька
Василь, їх син ..... п. Ів. Матофій
Марися, їх наймичка, п-на К. Іваночківна
Юрко, її брат ..... п. С. Баюс
Гарасим, робітник Степана ..п. С. Куцій
Івась, хлопець ..... п. Гр. Шумський
Баба ..... п-ні А. Чайка
Лакей ..... п. В. Слободзян
1-ший чоловік ..... Н. Н.
2-гий чоловік ..... Н. Н.

Режісер, п. С. Комишевацький.

Дірігент п. М. Гундич.

Музика Тов. ім. М. Лисенка.

Початок точно о годині 7.30 вечером.

Вступ $1.00, 75 і 50 цнт.

ДОХІД ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Українці і Українки!

Кождий, хто був на виставах Театру Укр. Нар. Громади, сей певно набрав охоти приходити кождого разу і ніколи не жалував, а все був вдоволений. Тож і сим разом ні один Українець ні одна Українка не повинні опустити так гарного представлення як „Батраки", а тим більше, що чистий дохід призначений на Фонд оборони Галичини.

Головні ролї відограють: Комишевацька, Іваночківна, Баюс, Матофій, Лазута і др.

32-34 КОМІТЕТ.

CLEVELAND, OHIO.

WOODLAND & 55th ST.

GLOBE THEATRE

В ПЕРЕЇЗДІ — ЛИШЕ ОДИН ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОЇ ТРУПИ ПІД ДИРЕКЦІЄЮ ШИРОКО ЗВІСНОГО АРТИСТА

Д. МЕДОВА

при участи улюбленої нюйорською публикою співачки

Р. С. СОЛОВІЄВОЇ

В ЧЕТВЕР 27. МАРЦЯ

ПРЕДСТАВЛЕНО БУДЕ

БОРЦІ ЗА СВОБОДУ

в 4-ох діях, Тогобочного.

ПОЧАТОК 8.30 ВЕЧЕР.

Управитель М. ПАНЬКО.

КЛІВЛЕНД І ОКОЛИЦЯ!

Позір! Позір! Позір!

Заходом Співацько-Драматичного товариства „Боян" відограєть ся представлене

МАТИ НАЙМИЧКА

ДНЯ 30. МАРТА 1919 Р.

в галї Кореня під ч. 1123.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Трохим ..... М. Левицький
Настя, його жена ..... А. Тритяківна
Федор ..... Н. Колодій
Домаха ..... К. Гнатків
Марина ..... А. Крушинська
Марко ..... Н. Гнатків
Христя ..... М. Кульчицька
Палажка ..... Р. Боднар
Петро ..... Н. Садов
Гапка ..... Я. Воробець
Потап ..... О. Гузанців
Клим ..... І. Шабля

Режісер: п. Йосиф Буката.

Початок о годині 7.30 вечер.

Вступ: І-ряд і 75 цнт.; ІІ-ряд і 50 цнт.; ІІІ-ряд і 35 цнт. 34?

ПІД УВАГУ

ДЯКОУЧИТЕЛЯМ, ДІРІҐЕНТАМ І ЛЮБИТЕЛЯМ СПІВУ.

Музичне видавництво Чайковського.

Маємо отсі концертові твори на мішаний хор:

Умер батько, на смерть Шевченка
Чи то вода каламутна
Видно шляхи Полтавські
Ой під горою
Хор, Ганна, опера
Не спить козак, опера
Утес, козацька леґенда
Виросла калина, опера „Черевички"
Ой щож бо то за ворон, опера

Богато найкрасщої, украньскої музики.

RUSSIAN MUSICAL COMPOSITION,
305 Washington St., New Britain, Conn.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.

115 Ave. A., NEW YORK, N.Y.
Telephone: Orchard 2568.

ДЕЩО ПІД ТЕПЕРІШНЮ ПОРУ.

(Допись).

Ще день, відтак здорово пересцана по пілоденній праці ніч, і ось день 22-го лютого, день, в котрім великий американський народ, виборовши собі своєю солїдарностию колись свободу та самостійність, днесь рік річно від десяток лїт сьвяткує імена своїх великих людий.

День немов би наперекір природі був похмарний, дощевий — сумний. Не знаю, скільки в тім правди, але флегматики нас запевняють, що в такім дни нема нїшо лїпшого, як посідавши простягнути ся коло теплесенької печи, пикати улюблену люльку та з простягненими ногами „по демократичному" висше голови, спльовувати (також „по демократичному"), куди попало... Бо на божому сьвітї люди борять ся за демократію, аби вживати відтак, як хто може і вміє, тої демократиї...

Не маючи нічого важного до роботи в згаданім дни, я потягнув і собі пару „шлюгів" з улюбленої папіроски, тай з досади почав вибубнювати якусь стару коломийку пальцями об шибу в вікні. Переконавшись однак, що творенє пальцями коломийок іде менї акурат так добре, як непричком пану Ігнацови Падеревскому творенє історичної Польщі „від моржа до моржа", я сплюнув з досади, всадив капелюх на уха і точнісінько о годині 10.20 мчав я вже потягом, куди — як то кажеть ся — очи понесуть...

Сталевий здоровезний „інджай", котрий припряжено до потягу, мчав вперед своїми округлими копитами, що здавалось туй туй занорє носом о придорожну скелю, або звалить ся де в яку бляюру, а тоді бувай здоров із сьвяточними прогульками в теперішну пору!

Але сталевий лошак був певний себе. Гнав як скажений по шинах і за недовгий час опинив ся аж у славетнім Скрентоні.

Я сягнув поспішно на полицю по свою подорожню „пакташку", возапинав ґузики на черсві, всадив калап на чуба і висипав ся з публикою на улицю мого старого жилища — оставленого Скрентону.

Нїшо тут покищо не змінило ся.

Попідпирані скрентонські каменицї стоять собі понуро як і стояли. На улицях, як звичайно при сьвятї, оживлений рух, ба навіть романтичні скрентонські „лейдіс", попідносивши свої і так „модні" суконки висше колін, кокетували по давному скрентонських вусатих цимбалів, котрі вештали ся за ними по улицях мов сновиди.

Не минув я ще звісного в Скрентонї Славянського Банку п. М. Босака, аж тут почув я зі всїх сторін:

— А, галов, галов! Як ся маєте? Звідки то так Господь провадить? Бачимо, що ви з пакташкою; очевидячки їздали кудись за бізнесом! — так вигукували на мене мої старі знакомі, наші сердешні Скрентонці.

— А, а, витайте! Я справді щойно з дороги, — відповідаю, витаючись сердешно із знакомими вусачами.

— То ви з Ню Йорку? Коли так, то ви певно їздили замовляти шіфкарти, бо чуємо від „Народної Волї", що ви стали вже банкиром, чи чимсь подібним?...

— Ні, добрі люди, — відповідаю. — Що правда, то я, виступивши з „Робочого Союза", продумував справдї стати, як кажете, „банкиром", та біда тільки в тім, що наново від тої „Народної Неволї" порадили менї, щоб я лїпше послухав їх ради та вивчив ся їх большевицького ремесла, себто псів лупити. Так прецінь радили менї по щирости в однім числї свого „поступового" органу... Розумієть ся, що до такого їх ремесла треба мати чисто „большевицькі нерви", і тому то я не послухав і тим разом їхньої „доброї ради", але пошукав собі відповіднїйшого занятя.

— Коли так, то ви добре зробили, — відповідають менї знакомі товариші, — Але розкажіть но нам, будьте ласка, що там чувати в сьвітї? Як там наш загально-народний Український Комітет в Америцї? що чувати з делегатами до Парижа? Бо знаємо з нашої почетної „Свободи", що наш народ нарешті спамятав ся, пізнав, „хто йому стрик, а хто колінцом в бік", тому і не дивота, що сипнув жертвами в послїдних часах, мов з рукава.

— Так воно і є, — відповідаю. — Маєте рацію. Наш народ добрий, терпеливий, усякому „духови" з початку повірить, але коли раз переконаєть ся про людську злобу, то сам засукує рукави і по змозі береть ся до народної працї. Розумієть ся, що не малу заслугу поклав тут і Головний Український Комітет в Америцї. Він показав дорогу, що не осібняками, але лавою, разом усї, без ріжниці партійних переконань, при добрій волї поможемо, чим можемо, і о скільки нас стати, рідному краєви та рідній справі. Не дивота отже, що жертви пливуть стоусю із усїх усюдів, де тільки проживають наші переселенцї. А що воно так є, нехай послужить вам факт, що наш головний скарбник з рамени Українського Комітету в Америцї вже і ночий не досипляє, а все числить, а все виказує, а все заохочує, щоби більше і більше зібрати жертв на рідну справу. „Ми збираємо, жертвуємо, то прецінь не собі. — каже звичайно наш невичерпаний в народній працї о. Підговецький. — Від губи собі відіймім, а даваймо! Даваймо однак всї, даваймо кождий зосібна, хто тільки може, і на скільки кого стати. Най, каже, дають сьвященики, бо їм лекше о цента ніж простому робітникови. Нехай дають наші лїкарі, адвокати, о скільки їх тут маємо. Нехай дають редактори, учителї, дяки, бізнесмени, робітники, соціялісти, радикали, поступові, паламарі, сьвічкогаси... Як хочете собі його зовіть, аби його жертва добра; придасть ся на рідну справу в старім краю".

— Даваймо — кажу я — самі і кличмо других, аби йшли нашим слїдом. Нехай від сего не відказуєть ся ніхто, хто не хоче, аби народнє прокляте спало колись на його голову. Кому милїйший „інтернаціоналізм" від рідної справи в теперішну пору, хай не признаєть ся більше до нас! Хай іде до адвокатів, питати ся, де його вітчина. Ми Українці перевідівсїм, знаємо де є наш рідний край; знаємо, за що і за кого поклали свої буйні голови наші предки; знаємо, за що боровсь і ще тепер бореть ся наш український народ; тому геть від нас хрунї! Ідїть дальше гандати при помочи адвокатів вашої вітчини! Не диво отже, що народ нарешті спамятав ся; робота народня віджила знова поміж нашим народом в Америцї; творять ся по всїм усюдам, де тільки живуть наші люди, місцеві народні комітети; народ спішить з жертвами, з котрих скористає не одна сирота, отреть ся не одну гірку слезу нашим рідним на на нашій широкій, колись богатій Українї... І пливуть жертви...

— Коли так, то най Бог благословить доброму дїлу! — відповіли хором мої знакомі. — Але, біда тільки, — зачав один з них, — що у нас тут в Скрентонї...

— А правда, — замітив я, — Я розказую вам, що в сьвітї чувати, розказую вам про наш Український Комітет, про нашого посивілого піонїра в народній працї, а призабув цілком поспитати вас, як ви тут держите ся? Що ж там чувати в тім вашім федераційнім Скрентонї?

— В якім федераційнім Скрентонї?

— Ану, — відповідаю — тут у вас, де проживаєте...

— Просимо нашого Скрентону не ображувати тою якоюсь вашою Федерацією! Ми не є і ніколи не були жадними федераційниками!

— Як же то? — кажу. — Тут прецінь майже ціла шаржа Федерації... Тут майже зродилась та Федерація, тут тихцем порішувано, кого до тої Федерації всиломіць тягнути, а кого викидати, — о скільки хтось не хотів так танцювати, як одиниці хотіли грати. Тут прецінь друкуєть ся офіціяльний федераційний орган „Народна Воля", бо таким публично признав його сам „голова" Запалатинский підчас федераційного засїданя в Ню Йорку. Як же-ж се розумітє, що Скрентон не федераційний?

— А ми кажемо, що не федераційний! Тут федерація, се лише одиниці, і то такі, котрі на сю Федерацію може і зломаного цента самі не дали. За се на „вічах" пописують ся мов блазни, склякують нібито федераційне віче, а там замісць говорити, чого хочуть і пощо кликали людий на галю, плетуть про „палене хлопських стріх, аби горіли", а понаймані нами самими їх прихвостні плещуть їм, мовляв: ось наш товариш втяв днесь балакачку, бо нас так розігрів, що тільки давай нам ті хлопські стріхи, а бігме цїлє село пустимо з димом!... Еґеж...

— Ану, коли так, то бачу, що і ви пізнали вже, який то хосен з тих федераційних „віч", нащо вони кому придались і в якій цїли та пощо їх склякують ся. Прощевайте отже, менї спішно домів, бо там мій пелехатий „ґулнєс" жде на мене з моїми малими козаками з вечерою. Хоч їхав я нібито поспішним „експресом", то таки до дому зачалапкаю досить пізно, тому „ґуд бай!"

— „Ґуд бай", „со лонґ, Майк!" — відповіли менї сердечно мої знакомі. Я ще раз розпрощав ся з ними, вернув домів, а тепер ось хочу подїлити ся з шановними читачами нашої „Свободи", що я чув та бачив підчас народного американського сьвята, дня 22. лютого, року божого 1919.

Михайло Беля.

ДОБРА ОФЕРТА!

Продам тано фарму з причини виїзду до Канади. Фарма 30 акрів. Земля вся оброблена, добра хата на 5 кімнат і добра стайня, добра вода, около 50 штук овочевих дерев, добрий пастівник. Одна миля від міста Youngsville, Pa., в котрім є 4 фабрики. Межи Українцями і Поляками. Можна тание купити як від агентів. 1000 долярів готівкою а по близші інформації прошу зголосити ся особисто або листовно: 34-35

METRO MANELICH,
Box 251, Youngsville, Pa.

---

250 ФАМІЛІЙ ПОТРІБНО

до Michigan до роботи при цукрових бураках. Заплата по $24 за акер, вільний дім, городець, опал. Подорож, транспорт меблів оплачує компанія. По інформацію самому або листовно голосити ся через цїлий тиждень до 8-ої вечером і в недїлю о 2-гій з полудня до пітору агента 34-35

Z. WOLINSKY,
113 East 3rd Street, New York, N. Y.

Приймає ся фамілії з Ню Йорку, з Брукдина, Ню Джерзи і околиці.

MICHIGAN SUGAR CO.,
Saginaw, Mich.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ

що лїчниче зїлє Св. Бернарда є найлїпше на всїлякі недуги і недомаганя жолудка, кишок, нирок і печінки? Воно вилїчило мене мимо того, що инші лїки і лїкарі не могли помочи менї. Се вірна правда, бо я терпів через довгі роки і пробував много лїки.

Коли Ви терпите на якінебудь долягливости жолудка, слабости кишок, нирок і печінки, запір, нестравність, млоєнє, не маєте смаку, вонячий віддих, кваси, гази, болї, відчуваєте обтяжене, сердитесь, отяжілість, виснажене, нервовість, безсонність, нечистота крови, хронїчні або другі недуги, утомлене як і многі инші недуги мущин і женщин, котрі в більшім числї случаїв зістали спричинені зіпсутєм жолудка, тоді ужийте лїчниче зїлє Св. Бернарда, а переконаєтесь самі про його доброту і успішність.

Не трать гроші на пігулки або другі безвартісні лїки, бо такі лїки не лїчать на стало а радше псують жолудок. А зїлє Св. Бернарда є природним лїком. Воно є приємне в смаку і петь ся його як чай. Воно не лише усуває цїлковито запір і другі недомаганя, але і регулює жолудок, прочищує кров і відсьвіжує і оживляє цїлу систему, воно запевнює добрий апетит і добре травлене, яке є необхідним для доброго здоровля. По ужитю першої шклянки будете почуватись зовсїм инакше. Спробуйте його. Вишлїть сейчас $1.15 на одну коробку або вишлїть $5.00 на шість коробок до SAINT BERNARDS GARDENS, M-2, NEW ORLEANS, LA., а вони скоро вишлють Вам враз з поясненєм як уживати. Лише не порівнуйте се лїчниче зїлє Св. Бернарда з другими зїлями або лїками, бо йому нема рівного, і нїщо друге не може бути так добре. Ваші гроші звернесь Вам, коли се зїлє Вам не поможе. Пишіть по него ще нинї. 31св35

ПАТЕНТИ

Єсли маєте винахід вишлїть рисунок і опис, або модель сього винаходу, до нашого провірення.

Відповідь від нас дістанете в УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

Пишіть по близші інформації відносно вашого винаходу, а ми радо і безпроволочно вглянемо в сю справу.

Стережіть ся нереґістрованих патентових фірм.

R. Morgan Elliott & Co.
SUITE 700, WOODWARD BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

КАШЕЛЬ

являєть ся звичайно при перестудженю, грипі, хрипці, бронхиті, інфлюенції і запаленю. Він завжди є докучливий і болючий. При лїченю тих недуг треба завжди старати ся улекшити кашлянє і подати в сей спосіб недужому всяку можливу пільгу.

СЕВЕРІВ Бальзам на Легкі

(Severa's Balsam for Lungs) поручаєть ся щиро на кашель в тих недугах. Він усуває подражненє, гоїть біль від кашлю, улекшує віддих, поменшує тяжкість нападів і спиняє кашель. Щодо смаку, то се є приємне лікарство. Діти як і доросші радо його беруть. Ціна 25 і 50 ц.

ЛІНІМЕНТ повинен знаходити ся в кождій хаті. Нема дня, в якім не зайшла би потреба його уживати. Северів Ґотардський Олій (Severa's Gothard Oil) є знаменитим лініментом на лїчене ревматизму, невральгії і таких болїв, де зверхнє змащуване помагає. Ціна 30 і 60 центів.

БЕЗСОННІСТЬ є звичайно нервовою недугою. Вона походить з ослаблення нервів і потребує зміцнення. Беріть Северів Нервотон (Severa's Nervoton), який скріпляє нервову систему, подає зміцняючий сон і помагає при лїченю гістерії, нервовости і загального ослаблення. Він чудесно помагає нервовим людям. Ціна $1.25.

ТЕРПЛЯЧІ ЖЕНЩИНИ і дівчата шукають негайної помочи і з тої причини ми поручаємо їм спробувати Северів Реґулятор (Severa's Regulator). Він виявив свою вартість при лїченю недомагань, яким підпадають женщини. Се є правдивий приятель женщин в потребі і болю. Ціна $1.25.

Северові Домашні Лікарства продають ся всюди в аптиках. Домагайте ся Северових Препаратів і не беріть нічого иншого. Коли ваш аптикар не мав би їх, пішліть замовлене просто до нас, залучаючи належну суму. 28c37

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa.

ПОЛЬСЬКІ ПОГРОМИ В ГАЛИЧИНІ

Лондонський „Таймс" подає яскравий опис погромів, які були в Галичині в січни б. р., як також в листопаді і грудни минувшого року.

Є се депеша надіслана з Варшави від Ізраїля Когена, спеціяльного висланника Сіоністичної Організації, який мав як найліпшу нагоду дізнати ся правди. Він каже, що погромщики виказали діявольську оригінальність всюди.

В Хирові жовніри повиганяли з домів більше ніж 100 жидівських дівчат і жінок до 70 літ, поздіймавши з них чоботи й панчохи і примусили іти босо на землї до сусідного міста під ескортою жовнірів. По дорозі офіцир брав ґвери по черзі від жовнірів, кидав в ріку і змушував дівчата і жінки, щоби їх назад приносили. Отже вони мусїли шукати їх у зимній як лїд водї, що сягала їм по шию.

В Ряшові всїх Жидів, які хотїли позволеня на подорожоване, обдирали, рабували і простягали на лавках та привязували, а потім били. По тім, як Поляки здобули Судову Вишню, їх леґіоністи, кажучи, що Жиди ляли на них горячу воду, не тільки що рабували їх, але відтинали бороди старим Жидам. На шиї богатим Жидам закладали шнурки та грозили, що їх подусять, коли вони не віддадуть своїх дочок.

Жидів малого місточка, Устрики долїшні (пов. Ліско), змушено дати 150.000 корон польським леґіоністам під загрозою, що їх доми порозстрілюють. В Вісничи зігнали всїх мущин Жидів, від 12 до 72 лїт, на середну площу і польський комендант, загрозивши найперше, що застрілить кождого десятого, з яких рабін буде першим, рішив покарати їх побоями, отже протягом трох слїдуючих годин бито 132 Жидів на публичних лавках, а кождий дістав 25 до 35 буків.

Незвичайної звірскости допускали ся жовніри в Камарівці, коло Білої, де Жидів зачали переслїдувати в половині листопада. Двом Жидам, що пійшли були з Камарівки до сусїдного села Пшеґалїни, щоби купити бараболь, арештували, дали по двайцять пять буків і казали заплатити за кождий бук по рублеви.

Двох інших Жидів і жидівську дівчину арештували і забрали до Пшеґалїн, де тримали їх в арештї девять днів і били палицями три рази денно; чоловікам давали по 30 буків, а дівчині пятнайцять. Дня 30. листопада жовніри обрабували всї склади, коли Жиди були в синаґозї.

Тоді на приказ командуючого офіцира арештовано трийцять двох Жидів і забрано до Пшеґалїн, де били їх щоденно по голім тїлї. Першого дня вони одержали 100 буків, а се виконували чотири жовніри, що по два стояли з різками, пятий же жовнір сїдав на голову, а шестий на ноги. На другий день знов кождий Жид дістав по десять буків.

Слїдуючого дня жидівська дівчина пійшла з Камарівки до Пшеґалїн купити бараболь. Її злапали жовніри, затягнули до кімнати, де вже були другі жертви, і дали трийцять буків по голім тїлї. Опісля в день шість жовнірів насилували її перед очима всїх Жидів. Про сей звірський епізод посьвідчили всї жертви, яких імена відомі. До польського уряду вислано меморандум, де оповідаєть ся про сї звірства подрібно.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

НЕБУВАЛА НОВІСТЬ НА СОБОРНІЙ УКРАЇНІ.

В честь і на славу повсталої нашої української держави, вже вийшли ІСТОРИЧНІ ОБРАЗИ УКРАЇНСЬКИХ ВОЛОДАРІВ ТА НАЙВИЗНАЧНІЙШИХ МУЖІВ.

Такого повного збору найславнійших українських діячів на поли народнім та церковнім ніхто еще не видав. Се табльо містить в собі 55 ОСІБ І 22 ВАЖНИХ ИНШИХ ПОДІЙ, а се все викінчене чудово, артистично і незвичайно принадно — В 10 КРАСКАХ І ЗОЛОТІ. Розмір величезний, 28x35 цалїв. В хронольоґічнім порядку представлені ВСІ ДИНАСТІЇ: київська, ґалицька, волинська, литовська і Гетьманщина.

Кождий Українець вичитає з него ВЕЛИЧ І БУВШУ СЛАВУ РІДНОГО НАРОДУ. Тому кождий Українець, з патріотичного обовязку і з практичного згляду ПОВИНЕН ТАКИЙ ОБРАЗ НАБУТИ. Він повинен знаходити ся в кождім домі, галї і школї. Він удоґіднить ПІЗНАНЄ РІДНОЇ ІСТОРІЇ, ДЕРЖАВНОГО І НАРОДНОГО ЖИТЯ. Табльо оздоблене красною вінєтою; по середині фани Січ, медальони, лаври, герби, гетьманські булави, ґльоб, сонце, інсиґнії державні; по боках представлені події історичні.

МИМО ВЕЛЬМИ КОШТОВНОГО НАКЛАДУ репродукції оріґіналу в теперішних часах, ЦІНА СИХ ОБРАЗІВ Є ДУЖЕ УМІРКОВАНА—ПО $1.75 ЗА ПРИМІРНИК, ВЛУЧАЮЧИ В ТО ПОЧТОВУ ПЕРЕСИЛКУ. Чужинці вельми заінтересували ся тим чудовим твором і навіть офірують по $5.00 за примірник, но я бажаю, ЩОБИ СІ ОБРАЗИ РОЗІЙШЛИ СЯ НА ХОСЕН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПО ЦІЛІМ СЬВІТІ, і тому так дешево продаю їх.

Замовленя і гроші прошу висилати на адресу: іс—

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЩО МОЖНА НАБУТИ в Українськім Базари?

168 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Вишивана сорочка для мущин, ціна	$12.00
Лїнне полотно, правдиве крайове, тонке, № 1-ший один ярд $2.00; № 2-гий $1.75; № 3-тий $1.50.	
Лїнне полотно, імпортоване, дуже сильне і добре № 1. Ярд ..... № 2 $1.75. № 3 $1.50.	2.00
Стяжка, синьо-жовта, один ярд широка, ярд 35 цнт. 1½ цаля широка	50
Канва до вишиваня, один ярд	60
Нитка до вишиваня, всякі кольори, один дозин	50
20 карток зі взорами до вишиваня	1.00
6 книжочок зі взорами до вишиваня або робленя ґерданів, в кождій книжці инші взори в кількох кольорах, ціна одної книжочки 75 цнт., за 6 книжочок разом	4.00
Шовкова краватка, на котрі вигафтований гарно герб України, сино-жовтим шовком, ціна	1.50
Український прапор сино-жовтий, розмір 30x40 інчів	1.75
Ґердан (вісьорок) до годинника, з дрібних кораликів, з гербом України, ціна	3.00
Варстат до робленя ґерданів	75
Коралики до робленя ґерданів, один бонч	25
Голки до робленя ґерданів, один дозин	25
Ґердан з американським флеґом	2.00
Листє зелене до робленя цвітів, вигляд як з дуба, рожі, лілії і инші, один дозин	10
Папір до робленя цвітів, ріжного кольору, один дозин	30
Осередки до цьвітів, один дозин ..	60
Бінда (опаска) на вуса	50
Помада на вуса	25
Переписні картки на великодні сьвята, один дозин	60
Картки гафтовані шовком з написами: Ще не вмерла Україна, Воскресла Україна, Не пора, З желанями іменин, Сердечні бажаня і В день ангела, одна картка 15 і 25 цнт.	

Всї замовленя посилайте на адресу: 23.25с—

UKRAINSKYJ BAZAR, 168 E. 4th Street, NEW YORK, N. Y.

СОКОЛИКИ

Комедія в 4-ох діях Григорія Цеглинського.

СЯ КОМЕДІЯ НАДАЄТЬ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 7 ЖЕНЩИН І 6 МУЩИН.

ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ЧИ ВИ Є ХОРІ?

Єсли терпите на яку хоробу, без ріжниці як довго і лїкар не міг Вас вилїчити, ПРИЙДІТЬ ДО МЕНЕ. Я ПОЛЇПШУ ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ.

Віддаль або брак грошей най не встримує Вас. Богаті як і бідні однаково будуть обслужені. Я є найславнійший в Пітсбурщині специяліст і лїчу мущин вже від богатьох лїт. Маю найлїпше заосмотрене бюро, влучаючи Х-Рей машину, через котру можу Вас переглянути, як через зеркало. Маю власний департамент ґроцерії, де знаходять ся тутешні і імпортовані лїкарства. НЕ НАДУМУЙТЕ СЯ, але зараз прийдіть до мене, як до приятеля. Говорю Вашою мовою. Одна візита переконає Вас, що я можу для Вас зробити.

Посідаю специяльні лїки на хоробу крови і лїчу слабости в протягу кількох днїв. Я вилїчив тисячі випадків слабости мущин, хороби скіри, ревматизм, хороби жолудка і утроби, сверблячка, гемороїди і всї хронїчні слабости. 26нс37

ЦІНИ УМІРКОВАНІ.

Prof. Dr. H. G. Baer,
311 SMITHFIELD ST., PITTSBURGH, PA.
НАПРОТИ ПОЧТИ.

ВАЖНЕ! — Витніть се оголошене і принесіть його зі собою.

ПРИРОДНИЙ ВЕСНЯНИЙ ЛІК

Чистить кров, жолудок і внїшну систему. Уживайте певну, здорову, нешкідливу старозвичаєву і успішну домашну рецепту.

СЛАВНИЙ РОСТИННИЙ ЧАЙ ОТЦЯ МОЛІНҐЕРА.

15 рідких і незвичайних складників на кров, печінку, міхур, нирки і жолудок.

Десятки тисяч людий ущасливили себе уживаючи сего чаю за часів Отця Молінґера. В цїлім сьвітї є звісною медична вартість сего чаю. Для старих і молодих обох полів.

Вишлїть $1.10 нині на велику коробку вистарчаючу для цілої родини. Залучіть готівку, марки або моні-ордер і адресуйте:

MOLLINGER MEDICINE COMPANY

32 Mollinger Building, 12-14 E. Park Way, N. S., Pittsburgh, Pa.

ПИШІТЬ ПО ДАРЕМНІ ПРОБКИ. 26нс37

ЧАРОДІЙНЕ ЖЕРЕЛО.

Давно тому, давно, жив в горах бідний рубач з своєю жінкою; вони були старі і не мали дїтий. Що дня ходив рубач в ліс по дрова, а його жінка сиділа тоді в дома при ткацькім варстатї і ткала полотно для себе і для него.

Одного разу пійшов чоловік в иншу сторону лїса і опинив ся на березї жерела, котрого він давнїйше нїколи не видів. Вода була предивно чиста і зимна, а що рубач хотів пити, тому прикляк і потягнув один довгий лик. І о диво, як його вода покріпила. І здивував ся, як побачив себе в жерелї. То було його власне лице, але не се, що він був звик в зеркалї видїти — се було лице молодого чоловіка. Він діткнув ся обома руками голови, що була передтим цїлком лиса, і почув під пальцями густе кучеряве волосе. Його лице було цїлком гладке, як у хлопця, всї морщини позникали, на цїлім тїлї почув він молодечу силу. З великою втїхою підскочив в гору, а потім побіг до дому так скоро, як давно не біг. Як прийшов до дому, то його жінка налякала ся, бо гадала, що се якийсь чужий. А як почав він їй оповідати про свою пригоду, то не хотїла вірити.

З трудом переконав її, що він є її чоловіком. Тодї вона сказала: „Коли ти став молодим, то випадає, щоби і я відмолоднїла. Мушу і я води напитись". І скоро побігла в ліс, знайшла жерело, приклякнула і почала пити — о, яка зимна і солодка вода... Вона пила і пила і переставала лише, щоби відітхнути. Нетерпеливо чекав на неї дома чоловік і в думках представляв собі свою жінку, яко молоду гарну дївчину. Але вона цїлком не вернула. Він налякав ся і пійшов її шукати. При жерелї не побачив її і вже хотів засмучений вертати, коли почув в горі на траві тихий плач і побачив сукнї своєї жінки, коло котрих лежала мала дитина. Стара жінка випила забогато води з чародійного жерела і замісць стати молодою дївчиною перемінила ся в маленьку дитину. Рубач взяв дитину на руки і дивись на неї сумно здивованими очима. Так заніс він її до дому і плекав, як би свою донечку.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Дальші жертви зложили отсї добродії:

364. Норвіч, Па. На руки п. С. Хорта зложили: С. Хорт, Д. Семен, М. Сіданик і М. Голік по $5.00; С. Яворський, О. Сіданич і Л. Варварич по $3.00. — Разом $29.00

365. Пікскіл, Н. Й. Від 195 У. Н. С. $15.00; Ілько Фецич, Д. Бибель і П. Якимик по $10.00; К. Астряб, С. Бирва, А. Бігуняк, С. Куній, М. Петришин, І. Фецич і Т. Мощанський по $5.00; Ф. Мовчан, П. Дзядик, Ф. Кінь і П. Бігуняк по $2.00; П. Демчар, Т. Боболя, В. Сивий, В. Бибель, А. Бігуняк, С. Боболя, С. Венштайн, І. Барна і М. Емріх по $1.00; меньшими жертвами $3.00. — Разом $100.00

366. Меттітук, Н. Й. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Т. Парій і Л. Тимчишин по $6.00; Р. Демчук, Г. Захарчук, І. Ламаґа, І. Самотіс, С. Терешко і Н. Худяк по $5.50; І. Мазовський, І. Досяк, М. Терешко, С. Шмокайло, О. Демчук, М. Небор, О. Вовчар і П. Луцьків по $5.00; Н. Шулин, О. Борак і А. Махно по $3.00; І. Терешко $2.00; Ю. Світкович, З. Худяк, М. Баковська і З. Пастернак по $1.00. — Разом $100.00

367. Гестінґс он Гудсон, Н. Й. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Тов. ім. Т. Шевченка (від. 6 У. Н. С.) $25.00; І. Михалишин, С. Всякий, І. Головчак і Н. Сомар по $10.00; І. Палиця, Т. Коцур, П. Сомар, Н. Антошик, М. Бабяк, І. Ковалів, Т. Максимців, С. Максимців, А. Сивик, Т. Наливайко, І. Швайлик, І. Перевізник, С. Фридрик, В. Плетеник, І. Шевців, С. Мурайка, С. Серединський, М. Федів, В. Фридрик, Т. Лишиганич і С. Борис по $5.00; П. Рутковський $3.00; С. Гришик, Г. Захарків, І. Пендерецький і С. Коник по $2.00; К. Періг, М. Мишко, А. Воробель, О. Куйбіда, Н. Борис, П. Вільчинський, І. Барна і А. Піхоцька по $1.00; дрібними датками $1.25. Разом $190.25, а по струченю місцевих видатків в сумі $10.66 надіслано $179.59

368. Пітсфілд, Масс. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили дальше в часі коляди: Г. Халащук $5.00; І. Яремій $3.00; Т. Підгірний, Я. Шамлій, П. Дарчук, Ю. Спасик і А. Гуска по $2.00; Н. Стефанюк син Дмитра і О. Гуска по $1.50; І. Гоба $1.25; О. Яремій, І. Тимчук, Д. Кінаш, А. Никорчук, Н. Стефанюк с. Стеф., Н. Щербань, Д. Горбуль, П. Горбуль, І. Зінкевич, Н. Никорчук, М. Никорчук, Т. Спасик, І. Легуняк, Д. Амбросійчук, І. Фостій, М. Олексюк, І. Басістий, Р. Басіста, Н. Родович, Т. Салата, Г. Гуменюк, С. Сухинський, І. Косован с. Ілька, Н. Бандура, Т. Семенюк, С. Турчин, М. Хмарук, Ф. Савчин, І. Антонійчук, Д. Закордонський, М. Дарчук, Ф. Соколоський, І. Соколовський, Г. Гуска, І. Косован с. Петра, Д. Яремій, Д. Антонійчук, Н. Іванчук, Г. Колодрубський, В. Яківчук, А. Никорчук, І. Олексин, В. Щербаль, С. Данилейко, Г. Яремій, І. Іванійчук, Д. Спасик, І. Савюк, М. Муневич, Г. Заверуха і Д. Дарчук по $1.00; меньшими жертвами $9.75. — Разом $84.00

Кошта подорожи трох делеґатів на Укр. Нар. Зїзд в Ню Йорку покрили зі своїх фондів по рівній части слїдуючі добродії: І. Яремій, О. Яремій, Я. Шамлій, Ю. Спасик, Т. Спасик, Д. Амбросійчук, М. Соколовський, Г. Заверюха, Н. Стефанюк, І. Савюк, Г. Колодрубський, Н. Косован і Н. Бандура. В попереднім виказї жертв з Пітсфілд, Масс., оголошених під поз. 128, пропущено через помилку жертву п. В. Олексюка в сумі $1.00.

369. Індіяна Орчард, Масс. В домі п. І. Гнатового на гостинї зложили: І. Гнатів $2.00; С. Наливайко, М. Людкевич, Г. Ониськів і М. Федорів по $1.00; меньшими жертвами $1.00. — Разом $7.00

370. Монондаг, В. Ва. Зложили: Г. Телетник і В. Максимович по $5.00; І. Гуга $4.00; А. Миська $3.00; І. Хміль, Ю. Хромич і М. Мостовий по $1.00. — Разом $20.00

371. Олифант, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили дальше: І. Середницький $2.00; С. Смарт $1.00. — Разом $3.00

372. Маріон, Огайо. Зложили: Г. Зарічний $10.00; Н. Солоничний $5.00; М. Татарин $2.00; В. Копчаль і Н. Копчаль по $1.50. — Разом $20.00

373. Вотервліт, Н. Й. Ф. Яхвак $5.00

374. Вандерґріфт, Па. Зложили: Он. Курочка $10.00; М. Витвицький і Я. Жуковський по $1.00. — Разом $12.00

375. Бровґтон, Па. Дмитро Дубрівний $2.00

376. Ню Йорк, Н. Й. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили: о. Н. Підгорецький $60.00; М. Боднар, П. Гаврис і тов. „Запор. Січ" по $50.00; В. Гоцяк $30.00; П. Ярема і В. Лазута по $25.00; Іл. Головчак і М. Тацяк по $20.00; Гр. Кука, Т. Стриек, Н. Загоруйко, М. Бахусович, П. Барила і О. Крук по $15.00; В. Гасяк і Гр. Прийма по $11.00; Іл. Гузар, М. Хиляк, К. Романишин і М. Москаль по $10.50; М. Боднар, В. Струсь, М. Мелих, В. Самбір, М. Рахонський, М. Чорній, П. Левків, М. Мельник, Т. Мілещук, П. Мілещук, І. Деревляний, М. Шевців, О. Баляс, К. Палеґа, Н. Кузишин, І. Ковбасник, Н. Петрівський, М. Тарнавський, П. Граничка, А. Куцик, В. Лабай, І. Дмитрів, М. Боньчук, В. Боньчук, Іл. Осадца, І. Петрівський, О. Плескун, Д. Шагай, М. Марків, М. Желем, Н. Марків, І. Білик, В. Жуковський, Л. Миронюк, В. Найдан, Л. Боднар, К. Бучковський, П. Мельничук, Бб. св. Михаїла, В. Котурлаш, І. Серафин, П. Пилипець, Т. Осюрак, Ю. Павчак, І. Костецький, Й. Деревянко, Гр. Боечко, Евс. Різник і О. Головчак по $10.00; М. Гладкий $7.00; Ст. Ялосега, Ст. Жигайло і [illegible] Зборовський по $6.00; В. Паньчишин, Т. Бабяк і П. Паньчишин по $5.50; Т. Животко, Ст. Вишновський, М. Гузар, М. Кучмак, І. Костишин, В. Сокирка, М. Космина, П. Бойко, І. Васильків, П. Сулима, І. Кушнір, М. Барила, І. Дорош, М. Горович, С. Малярський, А. Малиновський, С. Гиса, Т. Домарецький, І. Палеґа, Т. Ґулька, А. Руснак, В. Щуйка, М. Дідоха, К. Миронюк, І. Корчинський, М. Гуменюк, Й. Брелюс, Ф. Іванчук, М. Куриляк, Ст. Бздель, Гр. Мельничук, О. Гашовський, Г. Петрик, П. Свистун, Т. Войтович, Й. Кавецький, І. Підгірняк, І. Хитрик, І. Михальчук, В. Зублікевич, Д. Вітенко, Н. Демкович, В. Венґер, Р. Салабай, В. Кожух, Й. Мартинів, В. Мартинів, М. Василишин, М. Левко, М. Скаськів, О. Ковбасник, Т. Осецький, К. Ґураль, І. Потяжний, Н. Лазюк, Н. Юрчак, П. Заремба, П. Парницький, Н. Забавчук, Д. Максимців, І. Ткачів, І. Іваніцький, Р. Проців, Ст. Король, Т. Співак, Д. Моробура, І. Марущак, Ю. Глинка і Д. Гула по $5.00; І. Сокач $3.50; С. Сікора і Я. Гуменюк по $3.00; А. Горішний і М. Ниськів по $2.50; Ст. Шевців, І. Горайнг, І. Кримський, С. Рябчук, П. Миронюк, Ст. Ярчик, Гр. Макогін, М. Приймак, І. Вовк, Я. Стасіна, А. Ттач, Л. Кшивінський, Н. Писаровський, В. Васильків, І. Головчак, М. Сус, Н. Кука, Н. Ковбасник, А. Бобик, Л. Яремко, О. Радишин, І. Надбережний, С. Опеля, Гр. Опеля, П. Діяух, А. Вовк, П. Загородний, А. Гриник і Гр. Вернавський по $2.00; Т. Цимбаліста і А. Конова по $1.50; Я. Грабар, О. Полотнянка, З. Юрчак, Ст. Масловський, Д. Баґ, Я. Жовна, П. Порада, Ст. Малярський, Д. Вітенко, Ю. Малярський, П. Прийма, М. Пахольчак, І. Карпута, Ф. Герасимюк, В. Гривняк, Ю. Будзяк, О. Кожушко, К. Корчинська, М. Чуркавська, А. Цимбаліста, М. Патрило, Ст. Миронюк, М. Кавецький, А. Соболевський, Й. Михальчук, С. Вертипи, В. Іванчик, Д. Михальчук, І. Скорний, М. Мартинів, К. Лінковський, А. Бурнак, Т. Гнатів, Н. Пижай, П. Олійник, І. Пшеничняк, М. Маліцький, Ан. Козовська, А. Шкіра, Т. Палащук, В. Трупяк, Р. Насташинська, М. Клюпка, В. Морський, М. Бабяк, Т. Добуш, П. Сяк, Ст. Бовrouta, Т. Гарнецький, М. Сокарка, М. Стець, А. Галатин, А. Прокоп, Ст. Гладкий, Ст. Зборовський, Кт. Турик і Олена Гузар по $1.00; меньшими жертвами $19.25. Разом на долинї міста зібрано $1.517.25.

На горі міста зложили: Бр. св. Андрія $15.00; І. Лазорчик, І. Зоболоцький і Д. Шумелда по $10.00; П. Пелешик, Т. Дубас, С. Колодій, П. Вільховий, Г. Пертко, С. Ґайдош, Д. Бендас, Д. Павлик, Л. Фединяк, І. Ференчак, В. Ґлют, С. Крицький і С. Шот по $5.00; Я. Цомпель, П. Зятик, М. Ґарко, М. Віткович, К. Верескля, С. Корінь і М. Гандзюк по $2.00; Я. Стержинь і М. Біщак по $1.00; Н. Н. 25 ц. Разом $131.25. На руки тов. „Жеребецька Любов" зложили: І. Федун $50.00; В. Свистун $15.00; М. Кавецький і П. Олексів по $10.00; П. Шайб, М. Касрак, В. Бучинський і А. Чайка по $5.00. М. Ямка зібрав на лїсту $19.75. Дальше члени тогож товариства заколядували $71.55, на що зложили: Й. Соловський, М. Фіґурський і П. Шайб по $5.00; Г. Конюх $3.00; Ф. Свистун, П. Задорецький і Н. Райсс по $2.00; М. Крумишин $1.50; Д. Федун, Г. Кучма, М. Гуцалюк, Ф. Куц, Е. Матіящук, А. Олексів, І. Фіґурський, П. Стецик, Н. Михальчук, Н. Сукач, В. Ротицький, Г. Рубас, О. Банюк, П. Олексів, В. Нудакевич, П. Мазурчак, В. Фурук, К. Федун, К. Федун, К. Гладкий, І. Малик, А. Пецух, І. Ямка, М. Лилик, А. Бобрик, М. Гладкий, Н. Оржеховський, М. Мельник, Т. Язуляк, Н. Гоменюк, В. Свистун, І. Свистун, Н. Писаровський, О. Хархан і Н. Козій по $1.00; а меньшими датками $12.05. На хрестинах у п. П. Биха на руки пп. І. Матіящука і М. Соловського зложили: Г. Куристій $2.00; І. Федун, М. Соловський, М. Верхер, М. Каналевський, П. Бих, В. Бих, М. Фурик, Я. Кий, А. Сайдан, К. Дайко, Д. Конюх, П. Бойко, Г. Конюх, Г. Конюх, В. Фурик, Д. Федун і А. Чайка по $1.00; меньшими датками $1.20. Разом $19.20. ПП. П. Мельничук і Л. Маринчак зібрали $81.00. Поодиноко зложили: І. Гаврилко $25.00; Д. Балян, А. Денеґа і П. Пельо по $10.00; збірка на весїлю п. Білика $9.00; П. Пецух $5.00; Н. Ґалїнська $2.00 і І. Стрепко $1.00. Після товариств зложили: Тов. „Зоря" $444.25; тов. „Вільність в Америцї" $311.50; тов. „Зап. Січ" $261.75; тов. „Жеребецька любов" $215.50; бр. св. Андрія $131.25; бр. св. Володимира $87.50; бр. св. Михаїла $47.00; тов. „Злучність Родимцїв" $39.00; тов. „Теребовельська Поміч" $20.00; тов. „Укр. Пост. Клюб" $10.00; а Українцї з поза товариств $449.25. — Разом зібрано $2.017.00

Разом $2.578.59.

Попередно оголошено $35.350.41.

РАЗОМ $37.929.00.

Форд Сіти, Па. В виказї жертв, оголошених попередно під поз. 317, пропущено через помилку жертву п. Вал. Шостачко в сумі $5.00.

(Дальше буде).

Чеки і моні-ордери просить ся виписувати на імя Ukrainian National Committee, а висилати на адресу касієра: Rev. N. Pidhorecky, 22 E. 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

ЗРУЙНОВАНЕ МІСТО ВИМЕРЛОЇ РАСИ.

На коралевім острові, що зветь ся Понапе, найдальше висуненім на полудне в групі Каролїнів на Полудневім морю, є звалища великого камінного міста, в якім колись мешкала незнана раса, котра давно загинула. Величезні останки домів, сьвятинь, каналів і гребель доказують, що тут була велика цивілїзація.

Нині вони стоять голі під небом, без дахів, немов на тих домах ніколи їх не було. Є тут величезні сьвятині і вівтарі для приношеня жертви, з неушкодженими стовпами. Улицями, що є родом каналів, ще нині можна пливати, а також доси ще є греблї, які зупиняють воду океану. Те місто стоїть там уже яких 3000 літ і ще других 3000 літ може стояти.

Руїни Металянім (так звуть те місто) покривають поверхню кілька квадратових миль. Недавно там заїздив учений з Нової Зеляндії, проф. Макмілян Бравн, який лазив на стїни мурів і пливав каналами тої другої Венеції на Полудневім морю. Бо се місто стоїть не на верхах гір, як місто Андес, ані заховане в глибині лїсів, як міста центральної Америки, але його обливають води Тихого океану. Воно виставлене на його бурі, вибудоване на його коралевих скалах, а филї того океану переливають ся через його улиці; та воно стоїть, лиш дуже мало знищене рукою чоловіка, або руйнуючого силою природи, як великий памятник — се місто Металянім.

Місто побудоване на краю низких скал, які довкола окружають остров і було побудоване на штучнім насипі землї, як проф. Макмілян вірить, або на природній верстві, що осїла ся, як се буває, і на инших низких скалах.

Насипи в греблї, що мали зупиняти воду, побудовано з великих каменів, з яких деякі є двайцять чотири стіп довгі а кілька стіп в промірі, а між них насипувано коралевих відломків. А вже на тім будували будівлї і стіни, про ціль яких можна лише додумувати ся. Дві з них мають вигляд сьвятинь. Одна з них має подвійні стіни.

Одна зовнїшна стіна є десять стіп груба, ще нині трийцять стіп висока, хоч певно низша, як колись, а має 130 стіп в обводі і окружає ніби якесь подвіре. Трийцять до трийцять пять стіп є друга стіна, около шість стіп груба і окружає щось, що виглядає на надгробний вівтар.

Богато каменів, з яких збудована стіна, попадали і лежать по подвірю.

Крім середного надгробного вівтаря є ще инші гроби, з яких деякі розкопано. В них знайдено коралї, прикраси на руки, та сокири, зроблені з мушлїв, а також зьвірячі прикраси, але вони не розкривають тайни. Крім стїн, гребель, стовпів і гробів дуже мало лишило ся з того старинного міста. Нині тут росте хиба хлїбове дерево, та ще гаї з деяких ростин.

Коли дивити ся на ті величезні останки, то мимоволї приходять думки: відки все те взяло ся? Яка раса людий спровадила сї камені сюди з віддали кількох миль, поклала на надбережних підводних скалах і сусїдних островах, тоді підсипала окружене так місце і мешкала тут може сотки літ? Хто був до сього передовий і основав ту кольонію? Є не дуже ясний переказ про Понапе, який оповідає, що ніби якийсь чорний розбійник, що звав ся Ідзі Колкол, осів на одім острівци поза греблею і відси напав на Металянім. Він убив послїдного пануючого сього камінного міста, який звав ся Шо-те Лєр, і відтоді його родина зачала тут панувати.

Та як се скінчило ся? Ми можемо лише додумувати ся. Правляча династія розледащіла і занепала. Вона стратила своє майно, свою силу, свої кораблї і свою відвагу, та, як говорить переказ, попала під пановане провідника морських розбишак білої раси. Однакож цїла історія похоронена під мовчазними филями.

„УКРАЇНСЬКІ СВИНІ".

В англійській газеті „Джек Канук", з 1. лютого читаємо:

„Виглядає, немов би лїберальна сторона юнїйного уряду, не згадуючи Лорієрових лїбералів в палаті послів, мала противити ся федеральному виборчому законови, а се якраз тому, що голос чужинецьких виборців може дістати, що йому належить ся. Приміром в Саскачевані є шістьдесять пять тисяч Українців, яких пановане Калдер і Компанія не хотїлиб стратити. Ті Українці — яких своякн в Европі запродали ся Нїмцям (?!), не хочуть стати Канадійцями. Вони хочуть задержати своє шварґотане і відмовляють ся учитись по англїйськи. Вони вважають Канаду за свій „бордінґгавз", а Росію за свій дім. Колиж так є, то до чорта (в анґл.: до пекла) чому вони там не забирають ся і не беруть того, що большевики дають їх вуйкам, стрийкам і тїткам.

„Один спосіб, щоби дати раду з тими українськими свиньми, а також щоби дати раду з двайцять тисячами російських большевиків в Торонто, з двайцять пять тисячами в Монтреалї, а дальше з иншими тисячами тої худоби по Канаді, що є за Нїмцями, треба відобрати їм право голосу не тільки до того часу, доки не зложать зелїзної присяги Канаді — звязаної з запорукою, — але доки не докажуть, що вони пишуть, читають і говорять по англїйськи так, як добрі горожани повинні.

„Для нас федеральний виборчий закон є одною нагодою, щоби вичистити виборчу лїсту з виборців з ворожих чужинців, чи позірних чи отвертих. Коли лїберали хочуть тих свиний, які для них пожадані, то вони загнилі, щоби стати консерватистами. Коли провінції хочуть лишити їх на лїсті голосуючих, то нехай собі самі за тим наглядають. Однакож ми повинні бодай мати одну лїсту голосуючих в Канаді, яка сповняла би льояльний обовязок не тільки для сего краю, але також для британської держави, якої частию є ми. На всякий випадок ми повинні мати Федеральний Виборчий Закон, який буде нагадати, що се край білих людий — англьо-саксонського наслїдства, — а не захист для брудних анархістів і зрадничих німецьких прихильників. Як поправлена поговірка каже — Британці ніколи не стануть Славянами".

З УПРАВОЮ ЗЕМЛІ ПРИХОДИТЬ ТЕПЛО.

Хто слїдить, той заважить, що в околицях, в яких осїдають люди, поволи зміняєть ся також клїмат.

В Злучених Державах і Канадї, де поорано широкі степи, також дуже змінив ся клїмат тих сторін. І люди, які досліджували се явище, признали, що чим більше десь зораної землї, тим клїмат більше рівний.

У многих сторонах в Канаді, а особливо кругом Вінніпеґу можна почути від старших поселенців, що нині нема таких морозів, які тут давно бували. Рівночасно з прибуванем рілї прибуває також тепло в зимі. А ся зміна, хоч би на кілька степенів термометра, не є така маловажна.

Колиб пійти дальше до північного бігуна, то там є міліони акрів землї, які можна хиба порівнати з великою сибірською „тундрою". Тут через те, що сторона мочаровата, земля така зимна, що навіть в середині лїта ледви кілька цалїв розмерзнеть ся, а там замерзла як камінь. Отже думають, що коли би воду з тамошних мочарів поспускати, тоді би клїмат тої канадійської Сибіри дуже змінив ся.

Великі лїси мають також вплив на клїмат околиці. В Індії всім відомо, що де богато дерева, там холоднїйше. Тесаме зауважено також в полудневій Америці й Африці. Факт сей зрозуміємо лїпше, коли подумаємо, що земля поросла густим лїсом не може так розігріти ся, як та, що виставлена на сонце.

Ще більше значінє мають лїси на скількість дощу в околиці. Дерева виробляють вогкість у воздусї, бо з листя випарове вода, а се дає опісля причину до дощевих опадів. У многих частях сьвіта, де повинищувано лїси, тепер дуже болючо відчуваєть ся брак дощу. Таке є приміром в центральній Америці й Індіях. Нове насаджене лїса, хоч се триває довгий час, привертає знов дощі. В деяких середних сторонах Індій зауважено, що де наново лїси засаджено, там протягом десяти років скількість дощу збільшила ся о 20 процент. Подібне зауважено в деяких сторонах Злучених Держав.

З того виринає ще інтереснїйша річ, а именно се, що навіть місця високі і пустинні можна зробити корисними. Річ відома, що в пустинях дерева не ростуть, бо там нема подостатком дощу, а коли би можна наводнити Сагару (найбільшу на сьвітї пустиню) і тогди позасаджувати дерева, то певно пізнїйше і дощі зачали би падати. В Індіях розведено лїси в таких сухих місцях, що дерева зовсїм не росли через брак дощу, та коли околиці сї наводнено, то і дощі падали.

В Єгипті ще виднїйший був вплив новозасаджених лїсів. В околицях, де дощ був великою рідкостию, нині дощу подостатком. І богато пустинь на сьвітї мають урожайну землю, коли би вони мали подостатком води. Може ще прийти, час, що Сагара буде давати чимало поживи сьвітови.

Леонард Бастін каже, що великі міста, як Лондон, впливають також на клїмат околиці. Бо певним є, що дим з соток тисяч коминів творить безнастанно над околицею рід мраки. А що се повздержує скількість сонїчного сьвіта і тепла, се річ певна. Та мимо того Лондон в порівнаню з иншими містами є теплїйшим кілька степенів ніж окружаюча його околиця. Се не тільки через те, що будинки заступають його від зимних вітрів, але й тому, що земля так тїсно забудована поволїйше тратить тепло. Дерева і корчі в лондонських парках розвивають ся богато вчаснїйше ніж в подальших околицях. Виходить отже, що чоловік своєю роботою може впливати на відносини ширших просторів.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

(Продовжене зі стор. 1-шої).

сильну большевицьку пропаганду серед російського населеня і жовнірів аліянтів на Сибірі, як се доносять вісти одержані нині в департаменті загр. справ.

Большевики, ведучи агітацію серед сербських військ в Росії, обіцяють їм безпечний поворот до краю, коли вони зобовяжуть ся поширювати в дома большевизм.

Лотиські війська заняли Мітаву.

КОПЕНГАГЕН, 20. марта. — Лотиські війська здобули Мітаву, на полудневий захід від Риґи, як се доносить урядовий рапорт лотиського генерального штабу.

Большевики уступають на цілім фронті.

Меньшевики підносять революцію.

ЛОНДОН, 19. марта. — Непотверджені вісти доносять про революцію меньшевиків (умірковaних соціял-демократів) проти савєтського правительства в Петрограді; як се доносить бездротна телеграма німецького правительства.

В ІТАЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Італія жадає від Австро-Угорщини 3 білїони долярів відшкодованя.

РИМ, 17. марта. — Італія зажадає від Австро-Угорщини відшкодованя в сумі 3.000,000.000 долярів, як се доносять півурядові вісти.

З того Австро-Угорщина буде мусїла заплатити Італії один білїон долярів в готівці, а два білїони долярів в транспортах зеліза в протягу пятьох років.

Італія домагає ся безуслівно пристани Фюме.

ПАРИЖ, 18. марта. — Погрозу Італії, що вона відкличе своїх делєґатів з мирової конференції, коли не одержить пристани Фюме, полагоджено компромісом.

Італія згодила ся зречи ся всяких претенсий до Дальматії в заміну за одержане пристани Фюме. Ціла Дальматія має припасти Юго-Славії з вимкою міст Зара і Спаліто, які мають позістати вільними містами.

Премієр Орляндо і міністер загр. справ Соніно були готові заявити на мировій конференції, що вони не можуть повернути до Італії без запевненя, що Фюме позістало італїйським містом.

В АЗІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Революція в Кореї.

ТІЄНТ-ТСІН (Хіни), 18. марта. — Грізні заворушеня, які вибухнули в цілій Кореї проти панованя Японії, японське правительство старає ся здавити силою.

Японське правительство видало проклямацію, в якій заявило, що помимо революційних заворушень воно не думає опорожнити Кореї, як се доносить телеграма з Токіо.

Корея проголосила независимість.

ВАШІНҐТОН, 19. марта. — **Корея проголосила свою національну независимість,** як се доносить телеграма з Владивостока до департаменту загр. справ.

Сю акцію перевела корейська народна рада в Нікольску, над рікою Усурі, в Сибірі, висилаючи рівночасно проклямацію независимости до всіх консулїв.

Опісля відбуло ся торжество для звеличеня сеї події. Роздавано зміст проклямації, переведеної на російську мову.

Революційна агітація проти японського панованя в Кореї довела до поважних заворушень. Японські війська здавали силою заворушеня і увязнили богато визначнійших Корейців.

До 1895 року Корея находила ся під зверхністю Хін, відтак перейшла вона під зверхність Японії на підставі договору по російсько-японській війні.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЦІ ГРОЗЯТЬ СОЮЗОМ З РОСІЙСЬКИМИ БОЛЬШЕВИКАМИ.

Тяжкі условя аліянтів приневолюють їх до сього.

БЕРЛІН, 14. марта. — **Німецьке правительство рішило відкинути деякі карти в міжнародній грі. Вчерашне число „Форвертс" помістило статю, яка є осторогою для аліянтів, щоби вони не доводили Німеччини до крайности, бо в противнім случаю вона буде приневолена йти разом з російськими большевиками.**

„Дотепер Німеччина добровільно опирала ся російській методі в цїли викликаня сьвітової революції при помочи платних агентів, — пише „Форвертс". — Коли однак Німеччина буде приневолена відкинути мирові условя, вона буде мусїла зробити велику зміну у своїй політиці. Її змаганєм буде викликати також великі зміни в західних державах і в тій цїли скупити всю свою революційну енергію.

„Німеччина не радо приймила би ся такої політики, бо вона означає криваву боротьбу і страшні жертви для неї і других держав. Однак вона буде до сього змушена, коли божевільні і злочинні рішеня аліянтів замкнуть дорогу до мирного полагодженя. Тодї Німеччина буде приневолена вибрати тяжку дорогу, щоби оперти ся аліянтам, а новим способом боротьби не буде оруже в руці, але нове оруже, яке дали німецькому народови останні події. Теперішне поколїнє буде мусїло понести ще тяжкі жертви, щоби запевнити щасте будучим поколїням".

Західна комуністична дивізія.

ГАГА, 19. марта. — **Російські большевики організують полонених Німців, які повертають зі Сибіри, щоби їх ужити на случай большевицького наступу на Німеччину,** як се доносить телеграма з Берліна.

Доносять, що полонені Німці утворять так звану „західну комуністичну дивізію"; воєнні вправи відбувають вони в Самарі, Нижнім Новгороді і в инших більших містах.

Инша телеграма доносить, що президент німецького савєта в Петрограді подав Ленінови до відома, що Карло Лібкнехт зорганізував в Німеччині 28 окремих большевицьких організацій.

Спартаки готовлять ся на 26. марта до нового загального страйку.

СТОКГОЛЬМ, 20. марта. — **Спартаки розпочали сильну агітацію за новим загальним страйком, який має розпочати ся 26. марта.** Спартаки заявляють, що „тим разом вони є певні побіди", як се доносить телеграма з Берліна.

„Форвертс" доносить, що німецьке правительство є приготоване видати як найострійші зарядженя, щоби здавити страйк.

Кріза в німецькім кабінеті неминуча.

СТОКГОЛЬМ, 20. марта. — **Кабінет находить ся в передодни крізи,** як се доносить телеграма з Берліна.

Становище канцлєра Шайдемана є захитане.

В ЄГИПТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Заворушеня проти Англії в Єгипті.

КАЇРО, 16. марта. — В столиці Єгипту, Каїро, проголошено нині вечером воєнний стан з причини заворушень, викликаних єгипетськими націоналістами, які протест проти депортації їх чотирох провідників. Війська і панцирні самоходи патролюють улиці міста. Досі увязнено поверх 400 осіб.

Націоналістичних провідників обжаловано о протианглійську агітацію. Демонстрація розпочала ся, коли поверх 1.000 студентів університету удало ся походом на зелізничу станцію і домагали ся увільненя провідників. Жовніри розігнали демонстрацію, стріляючи з карабінів. Опісля гурт дітий зробив напад на европейську дільницю, вибиваючи вікна.

В АНГЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 21, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

В передодни загального страйку.

ЛОНДОН, 16. марта. — Генеральний секретар юнії зелізничих робітників, Дж. Г. Томас, заявив нині в розмові з кореспондентами, що в теперішню пору годі оцінити загальне положене в промислі.

„Зелізничі робітники, — заявив він — порішать в пятницю, чи мають розпочати загальний страйк, чи ні. Що тичить ся самих зелізничих робітників, то 10 на 1 є за страйком. Провідники робітників втратили контролю над членами юнії з причини грізного стану відносин в промислі.

„Майнери рішили іти рука в руку з робітниками зелізничими. Обі групи робітників жадають, щоби правительство признало принцип удержавленя копалень і зелізниць".

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок з друкарні „Свободи".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Виклад про Україну в Колюмбійськім університеті.

На фільософічним факультеті Колюмбійського університету в Ню Йорку мав минувшої середи, 19. марта 1919, п. Онуфрій Ковальський виклад про Україну. Всїх присутних, вже разом з лектором, було 23: 13 мущин і 10 женщин. У 25-мінутовім викладі п. Ковальський перейшов коротко історію України від самих її початків і здержав ся на сучасних подїях, на боротьбі з большевиками й Поляками. Декотрі слухачі інтерпелювали п. Ковальського в справі Холмщини й Галичини. Лектор відповідав, що Холмщина, як і східна Галичина, є корінно українською землею, заселеною у великій більшости Українцями. На запит, як мається справа зі Львовом, п. Ковальський відповів, що саме місто Львів має справді польську більшість, однак з сього не виходить ще, що Львів має належати до Польщі, бо він лежить на українській території. Колиб справу трактовано після польського розуміня справи в Галичині, то Злучені Держави мусїли би віддати Ню Йорк для Палестини, бо Жиди творять в Ню Йорку релятивну більшість. Але як Ню Йорк мусить належати до Злучених Держав, так і Львів мусить належати до України. Подібно стоїть також справа з Холмщиною, якої Поляки домагають ся для себе, а де вони творять заледви лише 15% населеня, і то головно дідичі і двірська служба. — Можна було завважити на слухачах велике заінтересоване з викладу п. Ковальського. Дискусія над справою України була жива і про неї є мова на иншім місци, в спеціяльній статі. — По викладі п. Ковальського забрав слово п. Омелян Ревюк, котрий говорив головно на тему будучности України, опираючись тут на її минувшині. П. Ревюк вичисляв ті сили, які є за злукою України з Росією, і які є проти такої злуки. За злукою є всї зрусифіковані верстви суспільности на Україні, а се: урядники, церква, дідичі, інтелігенція і міський пролетаріят, який не є ніяк українським, але чужинецьким. Проти злуки, а за цілковитою самостійностию України є українське селянство і український міський пролетаріят, а також всї ті, в котрих ще не затратило ся українське національне почуте. Сам п. Ревюк є за злукою України з Росією на федеративних основах. — Цікавий інцидент наступив підчас вступного поясненя справи України, яке мав проф. Іван Прінс. Проф. Прінс надмінив, що число українського народу виносить 25,000.000 душ. По сих словах встає одна старенька женщина, на імя Г. Крісти, котра походить з Індіяни, Пенсильванія, і перечить сьому твердженю, кажучи, що Українців є найменьше 35,000.000. Проф. Прінс каже, що він знає лише про 25,000.000. Панї Крісти впевняє його, що є 35,000.000, бо так вона читала у кількох чужих і українських виданях про Україну. „Нічого не порадимо, — каже проф. Прінс — оставимо справу до полагодженя лекторови", — і на тім ся дискусія покінчила ся. Лектор, п. Ковальський, заявив, що коли би злучено всї українські землї в одну етнографічну державу, то в тій державі було би самих лише Українців около 40,000.000, а крім того яких 8,000.000 чужинців; велика українська етнографічна держава мала би около 50,000.000 душ населеня. — Виклад з дискусією тривав півтора години: від 4.30 до 6-тої вечером.

Страйк кравців в Клївлендї.

2.000 кравців у Клївлендї вийшло на страйк, домагаючись 44 годин тижневої праці і 30% підвишки платнї, а також признаня юнії. Тепер клївлендські кравці робили звичайно 60 до 70 годин тижнево.

Від українських делеґатів з Канади.

Кореспондент „Канадійського Фармера" доносить з Лондону, що українські делеґати з Канади, перебувши якийсь час в Лондонї, вибрали ся до Парижа. В Лондонї вони понавязували знакомства з вплизовими людьми і журналїстами. Загальний настрій між Англїйцями є прихильний для України. Делеґати: Осип Меґас та Іван Петрушевич находять ся вже в Парижи і ведуть саме тепер переговори в делеґацією з України в справі спільної акції в українській справі. Дотеперішна програма української делеґації в Парижи, на чолї котрої стоїть Григорій Сидоренко, обмежуєть ся на обговорюваню плянів з ріжними розкиненими по всїх усюдах Европи українськими групами. Поважнїйша і більше плянова робота пічнеть ся в короткій часї.

Бездротний телефон з Америки до Европи.

Телеграфічна компанія Марконія в Лондонї оповістила, що в недалекій будучности між Америкою і Европою буде заведений бездротний телефон для публичного ужитку. Стації бездротного телефону вже є уставлені тепер в місцевости Ґлес Бей, в Новій Шкоції, біля Канади, і в Кліфтон, Ірляндія. Віддаленє між сими місцевостями виносить 2.900 миль. Тепер будуть могли люди говорити зі своїми знакомими або рідними в Европі через телефон.

17-лїтний хоче женити ся з 32-лїтною.

Якийсь 17-лїтний хлопець просив редактора одної нюйорської ґазети, аби сей дав йому пораду, що має робити. Він любить одну старшу женщину, котра числить тепер 32 роки житя, і хоче з нею женити ся. На се редактор чемно відповів йому, що до такої женщини він ще замолодий...

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Заява Яковліва; каже, що всї українські війска є на західнім фронтї.

Кореспондент пресової аґенції Райтера мав 24. лютого розмову з Андрієм Яковлївом, надзвичайним українським послом до Голяндії і Бельгії. Яковлїв щойно в тих днях прибув до Гаги на чолї української дипльоматичної місії і віднїс ся був до голяндського правительства о признане независимости України. Яковлїв був першим українським амбасадором у Відни за часів Української Центральної Ради. В розмові з кореспондентом він заявив, що в договорі, заключенім між Україною і союзними державами, говорить ся, між иншим, що справу границь України має полагодити мирова конференція; що українська република перебирає на себе часть довгів старої Росії, і инше.

Дальше Яковлїв заявив, що в склад Української Народної Републики входять також українська Галичина, українська Буковина і Угрорусь, які в жовтни 1918 року проголосили свою независимість під назвою Західно-Української Републики. Правительство директоріяту змагає до привернення власти Центральної Ради, яку повалив Скоропадський при помочи Нїмців.

Директоріят привернув на Україні повну автономію всїм національним меньшостям, як Жидам, Москалям, Полякам і иншим. Привернув також 8-годинний день праці і завів аґрарну реформу, яка зробила конець істнованю великих обшарників. Перед заведенем сеї реформи великі землевласники, котрі не були Українцями, лише чужинцями, — мали по 4.000, 6.000, а навіть по 10.000 квадратових кільометрів землї. Селяни, котрі творять 80% населеня, мали лише 50% усеї землї на Україні.

Яковлїв подав число зорганізованої української армії на 100.000, а 200-тисячну армію ще мається зорганізувати. Головні військові сили є заняті на західнім фронтї в боротьбі з Поляками, а лише маленьку силу, бо дві дивізії, поставлено проти большевиків, які сунуть з Московщини.

Поживи на Україні є досить. Обчислено, що на експорт до иних держав є 100,000.000 пудів збіжа. Правительство навязало дипльоматичні зносини з Анґлією, Францією, Італією, Злученими Державами і їх союзниками. Амбасадор Антонович мав відїхати до Лондону в два дні пізнїйше по виїздї Яковліва. Дипльоматична місія до Парижа складаєть ся з 60 осіб. Анґлія і Франція вже мають на Україні своїх амбасадорів. Україна хоче жити в мирі і згоді зі всїми державами в сьвітї, однак не хоче, аби хтось мішав ся до її внутрішних справ.

Говорячи про пролетаріят на Україні, Яковлїв заявив, що міський пролетаріят виносить на Україні 800.000 душ, однак всї вони чужинці і відносять ся ворожо до національного і державного відродженя України.

Ратифіковане договору з алїянтами.

Український робітничий парлямент і партії: соціял-демократів, соціялїстів-революціонерів і соціялїстів самостійників приняли одноголосно договір України з алїянтами.

Україна і Литва.

З нагоди річниці проголошеня литовської независимости, 16. лютого, українська дипльоматична місія для Франції поздоровила заступника литовської держави в Швайцарії і висловила йому свою надію, що дальший розвій сих двох сусїдних держав, які від 16 столїтя були між собою в найлїпших зносинах, звяже їх тіснїйше між собою.

Русофіли за злукою Галичини з Росією.

Галицькі русофіли, на чолї котрих стоїть др. Дмитро Марков, др. Кирило Черлюнчакевич, др. Омелян Вальницький, Володимир Курилович і Микола Третяк, основали собі у Львові „Россійскій Исполнительный Комитетъ" на цїлу Галичину. Сей комітет віднїс ся був до француського представника Вілена з меморіялом, аби цїлу східну Галичину влучити до Росії. Підчас авдієнції ґенерал Вілен мав заявити ся за прилученем східної Галичини до Польщі, ґарантуючи „Росіянам" широку автономію в Галичині. Русофіли заявили ся рішучо проти такої розвязки галицького питаня і катеґорично зажадали прилученя східної Галичини до Росії. Англїйським делеґатам львівські кацапи вручили меморіял, в котрім кажуть, що полагодженє галицької справи вони оставляють мировій конфеференції. — Органом „російського" екзекутивного комітету є „Прикарпатская Русь", яка виходить тижнево у Львові у двох текстах: побіч кирилики — латинськими буквами. Дозвіл на видаванє „Прикарпатскої Руси" дали львівські військові власти польські.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОБІЧНИЙ ЗАРОБОК ДЛЯ МОЛОДОГО ХЛОПЦЯ.

Хто з цікавих хлопців в долїшній части міста Джерзи Сіті хотів би розносити по хатах часопись „Свободу" на сталі адреси передплатників і членів, нехай зголосить ся до адміністрації „Свободи". Розносити треба три рази в тижни, в понеділки, середи і пятниці, по 5-ій годині пополудни. Розношене займає не більше як півтора години часу кождого разу, а за се заробить $1.50 за раз.

Адмін. „Свободи".

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Подаєть ся до загального відома філядельфійським братствам і товариствам, що товариство „Любов", від. 45 У. Н. Союза, відограє представлене „УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ" в память три-лїтних роковин смерти І. Франка.

Отже просимо всї братства і товариства, щоби не давали якого представленя на той самий день, т. є. 9-го мая 1919 року. 34

З поважанем
Теодор Зубрицький, писар, тов. „Любов", від. 45 У. Н. С.

ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ГЕМТРЕМК, МІШ.

Отсим повідомляєть ся, що річні загальні збори читальні Просьвіти в Гемтремк відбудуть ся дня 30. марта, то є в послїдну неділю сего місяця, в Українській Хатї, о 1-шій год. пополудни. На сї збори всїх членів і симпатиків народної просьвіти Видїл Читальні запрошує. 33-34

Лесь Годованський, сек. Читальні.

Марко Скритий.

МОМЕНТ.

Вітрець як повівав, як цьвіти колисались, — обоє ми в задумі сиділи в гаю. Ти тихо шептала на ухо менї і щиросердешно просила, щоби тайни тої не зрадити нікому...

Я бачив, як грудь твоя, мов море филювала; очи твої іскрились, як сьвітло метеора; уста — тоті ніжні, солодкі твої бузї — ... такого-сь, неначе ... води...

* * *

А в моїм серці жар жарів. А в моїм серці геть на днї горів огонь, огонь любови...

Любови?

Так, любови, пристрасної любови... Любови, яка на хвилинку, на момент каже менї геть забувати про злидні всї мої, про всї мої терпіня, і переносить мене у новий сьвіт, там, де нема болю, нема печалї; там, де лише чуєш рай, солодкий рай...

Я полюбив тебе!...

Але в душі ти щось непевна була. Непевність сю я виразно читав. Ти відвернула ся від мене і думала щось важко.

— Скажи, чий камінь ляг тобі на серці? В кого турбот позичила собі?

Та ти не відзивалась.

І я замовк...

* * *

— Чи справді любиш ти мене?

— Люблю!

— Ти знаєш, що говориш?

Я мовчки потакнув.

Вона схилила ся в мої обійми...

— Ох, як люблю я тебе...

— Ти любиш мене?

— Так, люблю — я сказав.

І вона знова до мене нахилилась, обняла мене дрібненькими ручками й безсильно повисла так на менї. А я пив чар, пив солод з уст її.

* * *

— Без тебе нема щастя в мене, нема веселої години. Ти гадиною впив ся у моє ніжне серце і рвеш і рвеш його на куснї... Нема нічого в мене, крім тебе лиш одного. Люби-ж мене, бо коли серце в мене так важкогірко плаче, то знай, що щось болить у нього...

— І я люблю тебе. Я так люблю тебе, що без любови тої згину...

* * *

А нинї ти сидиш в задумі і чуєш лиш, як вітер під вікном співає вже осїнну пісню, а тобі гейби снить ся отсей давний, минулий вже момент...

СЬВІТОВИЙ ЦИРК В НЮ ЙОРКУ.

Онодї оголосили часописи нюйорські про злуку двох найбільших сьвітових цирків в Америці. Сю злуку заключили між собою цирки знані під назвою Barnum & Bailey і Ringling Brothers, а нове консорціюм прибрало нову назву зв. Ringling Brothers and Barnum & Bailey Combined. Се нове підприємство розпічне свій сезон циркових представлень в нюйорськім кольосею зв. Madison Square Garden в суботу пополудни дня 29-го марця.

Злука сих двох славних цирків дасть змогу новому підприємству до красших циркових вистав не лише через час свого короткого побуту в місті Ню Йорку, але і скрізь по всїх більших містах Злучених Держав та других частях сьвіта. Цирк Барнума розпочинав звичайно свій лїтний сезон в Ню Йорку в Медісон Сквер Гардeн, а цирк Рінглінґ Бродерс в місті Шікаґо. Оба сї цирки були власностию братів Рінглінґ і вони тепер злучились разом в один цирк.

Програма циркової вистави, яку заповідає заряд цирку, є незвичайно богата, бо у ню входять найлїпші продукції і найлїпші сили з попередних обох цирків. Особлившим видовищем буде менажерія диких зьвірят. Завданем властителїв сего цирку є піддержати назву „циркових королїв".

Зимова кватира цирку Барнума оставала від довгих лїт в Бріджпорт, Конн. В сих днях цїла ся циркова кальвакада перенесеть ся до міста Ню Йорку, де розпічне в коротці свої вистави. Оголошеня подадуть дальші подробиці. 34